GOVERNMENT OF KARNATAKA

NCERT

आनंददायी गणित

Joyful Mathematics

Part - 1

Class

मराठी माध्यम

MARATHI MEDIUM

© KSEEBS NOT TO BE REPUBLISHED

विद्यया ऽमृतमश्नुते
एन सी ई आर टी
NCERT

राष्ट्रीय शैक्षिक अनुसंधान और प्रशिक्षण परिषद्
NATIONAL COUNCIL OF EDUCATIONAL RESEARCH AND TRAINING

Karnataka Textbook Society (R.)
6th Cross, Malleshwaram, Bengaluru - 560 003.

Foreword

India has a rich tradition of nurturing the holistic development of children during their most formative years. These traditions provide for complementary roles for the immediate family, the extended family, the community, and formal institutions of care and learning. In addressing the first eight years of a child's life, this holistic approach — which includes the cultivation of *sanskar* which are passed on from generation to generation — has a critical and positive lifelong influence on every aspect of a child's growth, health, behaviour, and cognitive capabilities in the later years.

Considering the importance of the early years in a child's lifelong development, the National Education Policy 2020 (NEP 2020) envisioned a 5+3+3+4 curricular and pedagogical structure as providing a much needed focus on formal education and childcare in the country during the first five years corresponding to ages 3-8, naming it the Foundational Stage. Classes 1 and 2 form an integral part of this Foundational Stage, continuing from the ages of 3-6 years, in which a child's holistic growth is taken care of in *Balvatika*. An individual's lifelong learning, social and emotional behaviour, and overall health depend deeply upon the experiences gained during this critical Foundational Stage.

The Policy thus recommended developing a National Curriculum Framework specifically for this Stage, which would comprehensively guide the whole education system toward providing high-quality education in children's early years, thereby carrying this momentum forward to the other later stages of school education. Based on the principles and objectives enunciated under NEP 2020 — as well as on research from a range of disciplines (including neuroscience and early childhood education), on experiences and accumulated knowledge from the ground, and on the aspirations and goals of our Nation — the National Curriculum Framework for Foundational Stage (NCF-FS) was developed and released on 22 October 2022. Subsequently, textbooks have been developed to bring to life the curricular approach of the NCF-FS. The textbooks attempt to connect to the children's real life by recognising their learning in the classroom and the significant learning resources in the family and the community.

The approach in the NCF-FS is also resonant with the *Panchkoshiya Vikas* (the development of the five sheaths of human personality) as elucidated in the *Taittiriya Upanishad*. The NCF-FS enunciates the five domains of learning, i.e., physical and motor; socio-emotional; cognitive; language and literacy; and cultural and aesthetic, which map to the Indian tradition of *Panchkosh* consisting of five *kosh* viz. *Annamaya*, *Pranmaya*, *Manomaya*, *Vijnanmaya* and *Anandmaya*. Besides, it also focuses on integrating a child's experiences at home with the knowledge, skills, and attitudes that would be developed within the school's precinct.

© NCERT NOT TO BE REPUBLISHED

The NCF-FS, which covers Classes 1 and 2, also articulates a play-based approach to learning. According to this approach, books form an essential part of the learning process; however, it is also important to understand that books are only one among many pedagogical tools and methods, including activities, toys, games, conversation, discussion, and more. This marks a departure from the prevailing system of merely learning from books to a more congenial play-way and competency-based learning system, where children's engagement with what they do and learn becomes critical. Thus, the book in hand must be seen as an instrument to promote a play-based pedagogical approach in its entirety for this age group of children.

The present textbook attempts to provide competency-based content in a simple, interesting, and engaging manner. The endeavour has been to make it inclusive and progressive by breaking several stereotypes through the presentation of text and illustrations. The child's local context, which includes traditions, culture, language usage, and rootedness in India and is central to students' holistic development, has been reflected in the books. An effort has been made to make it engaging and joyful for the child. The book integrates art and craft to help children appreciate the aesthetic sense inherent in such activities. The textbook provides children with situational awareness to understand the underlying concepts relating to them in their own contexts. Though light in terms of content, this textbook is rich in substance, providing varied experiences and integrating play-way methods of learning through toys, games, and a variety of other activities. It includes questions that will help children develop critical thinking and problem-solving abilities. Besides, the textbook has rich subject matter and activities to help children develop the necessary sensitivity towards our environment. It also provides ample scope for our States/UTs to add/adapt content with local perspectives in the versions that they may develop as per the recommendations of NEP 2020.

NCERT appreciates the hard work done by the committee set up to develop the syllabus and learning-teaching material for the foundational stage. I thank the Chairperson of this committee, Professor Shashikala Wanjari, and all other members for completing this task in time and in such an admirable way. I am also thankful to all the institutions and organisations which have generously extended their help and assistance in making this possible. I am especially thankful to Dr. K. Kasturirangan, Chairperson of the National Steering Committee, and its other members, including those of the Mandate Group, its Chairperson Professor Manjul Bhargava, and members of the Review Committee, for their timely and valuable suggestions.

As an organisation committed to reforming school education in Bharat and continuously improving the quality of all learning and teaching material that it develops, NCERT looks forward to critical comments and suggestions from all its stakeholders to further improve upon this textbook.

Professor Dinesh Prasad Saklani
Director
National Council of Educational
Research and Training

27 January 2023
New Delhi

© NCERT NOT TO BE REPUBLISHED

About the Book

The National Policy on Education 2020 has recognised the importance of developing a strong foundation of learning during the early developmental age (3–8 years) of children emphasising on foundational literacy and numeracy. In view of policy's perspective of holistic development of children, the *National Curriculum Framework for Foundational Stage 2022* (*NCF-FS 2022*) has recommended curricular goals, competencies and learning outcomes aligned to developmental domains such as physical, socio-emotional-ethical, cognitive, language and literacy, aesthetic and cultural and positive learning habits. As a follow-up of this, syllabus for foundational stage developed by the NCERT includes mathematics and numeracy under the cognitive domain, also emphasising upon integration of all other domains while developing learning-teaching materials for mathematics including textbooks.

The present textbook of Mathematics for Class 2 named as *Joyful Mathematics* has been designed keeping in view the recommendations of *NEP 2020*, *NCF FS 2022* and Syllabus for the Foundational Stage. Though it may be assumed that a child entering Class 2 has intervention in the form of Balvatika 1 to 3 and Class 1 (age 3–8 years), yet in view of the diversity in our country, there may be children who have got exposure of numeracy in the institutional setup in Class 1 only. This textbook takes care of such situations.

Children at this stage enjoy free play, toys and games. Therefore, plenty of opportunities are included for play and games within activities while developing various mathematical ideas like spatial understanding, handling numbers, mathematical and computational thinking, etc. This helps the child in smooth transition from concrete to pictorial and to abstract reasoning for every new concept or competence being introduced.

The *Joyful Mathematics* for Class 2, has a lot of activities which are expected to be conducted within and outside the classroom, keeping in view the objective of experiential learning for holistic development. In all the chapters, mathematical understanding is built through play-based activities. The textbook tries to provide children a feeling that they are playing, and mathematics is being learnt, rather than forcing them to learn mathematics without any joy.

The learning of languages and age-appropriate physical and mental development have been integrated with the book as learning of mathematics does not take place in isolation. The book provides suggestions to parents, teachers or other concerned like elder siblings on having a healthy discussion with children through thought provoking questions, stories, poems, etc. Various mathematical ideas have been presented through self-explanatory and contextual illustrations keeping in view the differential abilities among children to read words at this stage. Moreover, such pictures and illustrations also help the children in enhancing their visual and reading comprehension.

The book is designed as text-cum-workbook that includes opportunities for children to draw pictures, colour them and write appropriately. The oral discussions with children have been included in all the chapters to help them to verbalise and express their thinking process. This will also help teachers to continuously assess the learning in a non-threatening manner. The thought provoking practice tasks in the form of questions and activities have been given in this textbook. It is also expected that the teachers and parents will develop similar questions for the children to have more targeted skill practice. The innovative use of the textbook lies with the parents and teachers and that will ensure the joyful learning of mathematics among children of Class 2.

This book emphasise on inculcating logical thinking, analytical skills, mathematical communication and 21st century skills through activities, open ended questions, exploration and discussion in the book. The chapters are framed as a beginning towards mathematical proficiency by adding conceptual understanding, procedural fluency, adaptive reasoning, and a positive attitude towards mathematics.

The content in *Joyful Mathematics* for Class 2 is based on the four blocks mentioned in the *NCF-FS 2022*. These are — Oral math talk, Skills teaching, Skill practice and Math games have been included in all the chapters. Most of them have been presented in an integrated manner. However, one can find the following chapters not only aligned to the curricular goal (CG-8) of developing mathematical understanding and abilities to recognise the world through quantities, shapes and measures but also to all other curricular goals as given in *NCF-FS 2022* and syllabus leading to holistic development:

© KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

Oral Math Talk: This includes discussion on mathematical concepts through poems, picture stories and activities as mentioned below:

- Maths poems like 'Seasons' and 'East, West, North or South' in Chapter 9.
- Picture stories for the introduction of concepts, practice and assessment have been included like 'Heena' and 'Aatif' in Chapter 2, 'Shadow Story' and 'Hide and Seek' in Chapter 4, 'Decorating with Garlands' in Chapter 6, 'Rani's Gift' and 'Pumpkin's Chaupal' in Chapter 7, etc.
- Discussion with children through various daily life contexts like, 'Vallam Kali' on Chapter 1, 'Garba Festival' in Chapter 2, 'Decoration for Festival', 'Let us Count Diyas' in Chapter 6, 'Fruits in the Park' in Chapter 7, 'Let us Share' and 'How many Groups' in Chapter 8, 'Gargi's Day' in Chapter 9, 'Picnic Time', and 'Games we Play' in Chapter 11.

Skill Teaching: All Chapters have activities that can be done by the child all alone, in groups, or with the help of elders (parents, teachers, and siblings). This helps the child in the development of various skills with the guided support of others.

Skill Practice: Opportunities for skill practice have been included in all the chapters in the form of Let us Do, Project Work, and practice questions. For example, 'Origami Fun', 'Mehandi' and 'Stamping' in Chapter 4 and 'Make your Own Balance' in Chapter 7.

Math Games: Math games and activities have been interwoven in all the chapters throughout the book. For example, 'Let us Make 100', 'Mark by Passing the Path' and 'Flash Card Game' in Chapter 1; 'Patterns in Number Chart' in Chapter 3; '*Yoga asanas*' and 'Let us Play with Dots' in Chapter 5; 'Choose the Longest Path' and 'How Many Blocks?' in Chapter 7; 'How Old are We?' in Chapter 9.

The above chapters have been developed keeping in view the need for developing sensitivity towards environment, values, positive habits, cultural rootedness, and inclusive perspectives in children. Multilingual perspective is also reflected in the textbook. Engaging activities also focusing on language development are included in the entire textbook which will trigger interest in children to learn joyfully.

Teachers need to understand the objective of each of the chapters and activities given, their alignment with the curricular goals and competencies as included in the syllabus for the foundational stage, and accordingly make a learning plan for children including a variety of activities addressing the diverse needs of children. In this learning plan, teachers need to be the active observants of learning outcomes achieved by the children and their flow towards the development of identified competencies under all the curricular goals. Mapping with learning outcomes and activities given in different chapters is required on the part of teachers if we want to make our education competency-based in true letter and spirit.

Activities given in this textbook are suggestive. Teachers can develop their own activities and supplement the same with local toys, games or toys created by them and other materials available in the child's immediate environment for hands-on learning with concrete material. Teachers are free to adapt, adopt and modify the activities as per their contexts and circumstances without losing the sight and aim of the development of identified competencies in children at this stage.

Mental challenge and engagement in thought provoking tasks lead to better mathematical learning and criticality. Solving brain teasers, puzzles and riddles provide opportunities to children in addition to their routine learning. Many age appropriate puzzles have been given in the book. The child must be engaged for at least a week in finding the solutions of a puzzle. There may be more than one right answer for some of the problems. Also these puzzles are given to provide joyful experiences to a child. Thus, child should not be assessed on the basis of solving these puzzles.

The chapters of the book need to be supplemented by audio-video aids, e-content, material available in the QR codes embedded in the book and other learning-teaching material like educational kits developed by the NCERT.

This textbook is not the only source of learning. Children learn much more while observing the environment; talking to peers and elders including grandparents; making things of their interest; watching TV; playing with mobile; toys and games; listening stories and poems; doing projects; visiting places of cultural importance and traveling. Therefore, we as teachers or parents need to value this learning by going beyond the textbook and try to map it with the competencies and curricular goals identified for this stage. The education of our children is seen as our collective responsibility.

© NCERT NOT TO BE REPUBLISHED

Development Team

Advisor

Dinesh Prasad Saklani, *Director*, NCERT, New Delhi

Guidance

Shashikala Wanjari, *Professor* (Retd.) and former *VC*, SNDT Women's University, Mumbai (*Chairperson*, Syllabus and Learning-Teaching Material Development Committee)

Suniti Sanwal, *Professor* and *Head*, Department of Elementary Education, NCERT, New Delhi (*Member Convenor*, Syllabus and Learning-Teaching Material Development Committee)

Contributors

Aastha Bhayana, *Primary Teacher,* MRG School, New Delhi

Anup Kumar Rajput, *Professor,* DEE and *Head,* Publication Division, NCERT, New Delhi

Ashutosh Kedarnath Wazalwar, *Professor,* DESM, NCERT, New Delhi

Garima Pandey, *Primary Teacher*, MCD School, New Delhi

Gunjan Khurana, *Research Scholar,* Jamia Millia Islamia, New Delhi

Mukund Kumar Jha, *Consultant,* DEE, NCERT, New Delhi

Nisha Negi Singh, *Sr. Consultant,* DEE, NCERT, New Delhi

N Parvathi Bhat, *Technical Assistant,* DSERT, Bengaluru

Padmapriya Shirali, *Principal,* Sahyadri School, Pune

Ritu Giri, *Assistant Teacher,* Directorate of Education, Delhi

Sapna Arora, *TGT*, Directorate of Education, Delhi

Reviewers

Divyanshu Dave, *VC* (In charge), Children's University, Gandhinagar

Gajanan Londhe, *Director*, Samvit Research Foundation, Bengaluru

Manjul Bhargava, *Member,* National Steering Committee and *Chairperson,* Mandate Group

Sandeep Diwakar, *Subject Expert*, Azim Premji Foundation

Sridhar Srivastava, *Professor* and *Joint Director,* NCERT, New Delhi

Academic Coordinator

Anup Kumar Rajput, *Professor*, DEE and *Head*, Publication Division, NCERT, New Delhi

© KTES NOT TO BE REPUBLISHED

Marathi Translation Committee

Shri A.V. Patil (Asst. Master), Marathi Vidyalaya, Vijaypur - 586 101.

Shri Abhang M. Sagar (Asst. Master), Government Higher Primary School, New Koroor Tal, Bhalk Dist, Bidar.

Chief Advisors

Shri. M.P. Madegowda, Managing Director, Karnataka Textbook Society (R.)

Smt. M.D. Usha Deputy Director, Karnataka Textbook Society (R.)

Programme Co-ordinator

Smt. Meenakshi .A. Ganiger Assistant Director, Karnataka Textbook Society (R), Bangaluru.

©KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

ACKNOWLEDGEMENTS

The National Council of Educational Research and Training (NCERT) acknowledges the valuable contributions of Anita Sharma, *Principal,* SD Public School; Himani Dem, *Assistant Professor,* Rajdhani College, University of Delhi; Manish Jain, *Professor,* IIT Gandhi Nagar; Pankaj Tiwari, *Jan Shikashak,* MLB School Seoni, Madhya Pradesh; Preeti Hegde, *Assistant Teacher,* KPS, Hegganhalli, Bengaluru; Pushpa Olhyan, *SRA,* DEE, NCERT; Rabin Chhetri, *Director,* SCERT, *Sikkim*; Rakesh Bhatia, *Subject Expert*, *HBSE,* Haryana; Raymon Hooda, *JPF,* DEE, NCERT; Sarah Rafat Khan, *JPF,* DEE, NCERT; Tejal Ahuja, *JPF,* DEE, NCERT; and Veena H R, *Teacher Educator*, Samvit Research Foundation, Bengaluru, for participating in discussions during the book development workshops.

The Council appreciates the efforts of Santosh Mishra, *Artist,* Aimarts, Delhi and Achin Jain, Designer, Green Tree Designing, Delhi for the illustrations, design and layout of this textbook.

The Council gratefully acknowledges the contributions of *DTP Operators* — Arun Verma, DESM, Kanika Walecha, DEE, Rohit Kumar, DEE, Sandeep Om Kashyap, DESM in shaping this book.

The efforts of Ilma Nasir, *Editor* (contractual) and Chanchal Chauhan, *Assistant Editor* (contractual), Publication Division, NCERT for editing this textbook are appreciated. The Council is also grateful to Pawan Kumar Barriar, *In charge*, DTP Cell, Publication Division, NCERT.

© KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

Foreword

The move to introduce English Medium sections in Government Schools is an earnest effort of the Government to ensure easy access to higher education in all streams and global avenues for the young learners of our community. It is to answer the echo of many parents who wish to educate their children in English medium schools.

There is a dire need to develop and enhance the skills of English language in our students, if we intend to see them at par with their private school counterparts. Children should be provided with opportunities to engage, explore, explain, elaborate, enjoy, and learn. A classroom teacher is the most important key to opening the door to such opportunities for our young students.

The syllabi and textbooks have been suitably recommended based on the principles of education. The textbooks introduced for Class 1 of English Medium are Kannada (KTBS), English (NCERT) Mathematics (NCERT Bilingual), and EVS(KTBS bilingual). To conform to the system of child-centered learning and encourage active learning, efforts have been made to link a child's life at school to its life outside the school.

With the advent of new educational policies and systems, the focus now is holistic education, multidisciplinary learning, flexible assessments, skill development, and integration of technology. It indicates that to learn students must do much more than just sit and listen. They must read, write, discuss, or be engaged in solving problems. In particular, students must engage in high-order thinking tasks such as analysis, synthesis, and evaluation. Active learning engages students in two aspects- doing things and thinking about the things they are doing. One of the main characteristics of active learning is creating an atmosphere suitable for collaborative learning for building knowledgeable learning communities. It is internationally acclaimed that learning best happens in such an active learning environment.

The teachers are expected to engage young learners in interactive learning experiences to spark their interest and learn concretely. The teachers are advised to treat children as participants in learning and not as only receivers of knowledge.

Bilingual textbooks can improve multitasking skills, attention control, problem-solving, and creativity as they provide outside-the-box thinking of students as it is believed that a child learns best in their language. It becomes easier for a child to understand basic words or expressions in a known language and respond to instructions, commands, directions, and questions verbally or physically in the beginning, till comfortable with English. The bilingual learning experience will support the endeavor to develop communicative skills in both languages.

I call upon all teachers who endeavor to teach in our English Medium Sections, to strive to create opportunities for our young vibrant learners by joining hands with us to realize our mission of providing quality education in Government Schools.

Sri. M. P. Madegowda
Managing Director
Karnataka Textbook Society (R.)
Bengaluru.

© KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

अनुक्रमणिका

D8Z4Z4

प्रास्ताविक		0
पुस्तकाविषयी		0
प्रकरण 1	चौपाटीवरील एक दिवस (गटात मोजणे)	1-15
प्रकरण 2	आपल्या अवतीभोवती दिसणारे आकार (त्रिमितीय आकार)	16-22
प्रकरण 3	अंकांची गंमत (1 ते 100 संख्या)	23-31
प्रकरण 4	सावलीची गोष्ट (द्विमितीय आकार)	32-43
प्रकरण 5	रेषांचा खेळ	44-49
प्रकरण 6	सणासुदीची सजावट (बेरीज आणि वजाबाकी)	50-70

© KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

1 चौपाटीवरील एक दिवस

(गटात मोजणे)

M7R6R9

वर दिलेले चित्र पहा. त्यात दिसणाऱ्या खाली लिहिलेल्या वस्तू मोजा आणि लिहा.

नारळ		होड्या	
मुले		संत्री	

या वस्तू तुम्ही कशा मोजल्या? एक-एक करून की गटागटाने ?

मुलांनी कधी समुद्रकिनारा किंवा नदीकाठ बघितला आहे का याविषयी त्यांच्याशी चर्चा करा. तिथे सामान्यतः कोणते प्राणी किंवा वनस्पती आढळतात? मुलांना गटात मोजणी करण्यास प्रोत्साहन द्या.

© MSCERT NOT TO BE REPUBLISHED

चला, करून बघूया.

A. **चित्रात दाखवलेली दुकाने बघा आणि गाळलेल्या जागा भरा.**

i. प्रत्येक माळेत 10 शिंपले अशा ..... माळा आहेत.

ii. एका गुच्छात ..... फुगे असे ..... गुच्छ आहेत आणि .....सुटे फुगे आहेत.

iii. एका घडात ..... केळी असे केळ्यांचे ..... घड आहेत आणि ..... सुटी केळी आहेत.

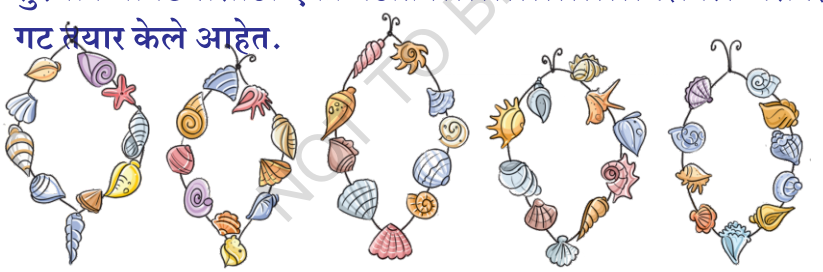
B. **सुरभीने काही शिंपले गोळा केले आहेत. त्याच्या बांगड्या आणि माळा तयार करण्यासाठी ती आईला मदत करणार आहे.**

@KYBC NOT TO BE REPUBLISHED

C. **सुरभीने बांगड्यांसाठी एका गटात ..... शिंपले असे शिंपल्यांचे ..... गट तयार केले आहेत.**

D. **तिच्या आईने माळा गुंफण्यासाठी एका गटात ..... शिंपले असे शिंपल्यांचे ..... गट तयार केले आहे.**

जरा विचार करूया.

10 च्या गटात असणाऱ्या वस्तूंची यादी करा.

A. _____ B. _____ C. _____

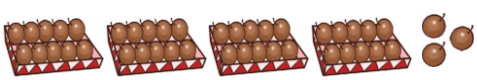
गोड चिकू !

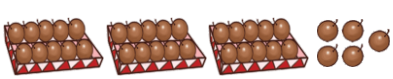
मनोज त्याच्या वडिलांना ट्रेमध्ये रचून ठेवलेले चिकू विकण्यात मदत करत आहे.

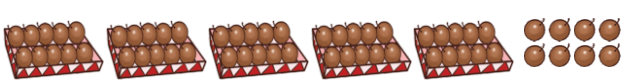
एका ट्रेमध्ये ..... चिकू आहेत. एकूण किती चिकू आहेत ? .....

आता मनोजला सगळे चिकू विकण्यासाठी ट्रेमध्ये ठेवायला मदत करा.

A. 25 चिकू : दहा चिकूंचा एक ट्रे असे ..... ट्रे आणि ..... चिकू

B. 43 चिकू : दहा चिकूंचा एक ट्रे असे ..... ट्रे आणि ..... चिकू

C. 35 चिकू : दहा चिकूंचा एक ट्रे असे ..... ट्रे आणि ..... चिकू

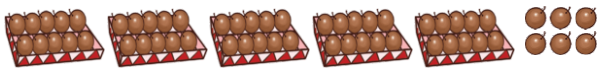
D. 58 चिकू : दहा चिकूंचा एक ट्रे असे ..... ट्रे आणि ..... चिकू.

NOT TO BE REPUBLISHED

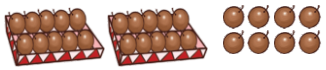

जोड्या लावू या.

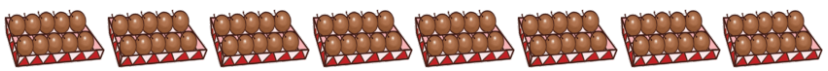
A. 80 चिकू

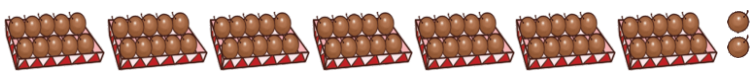
B. 72 चिकू

C. 56 चिकू

D. 28 चिकू

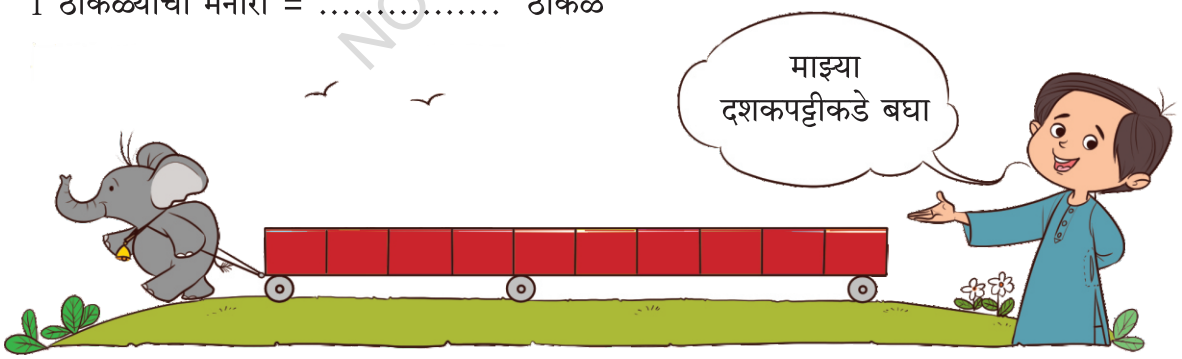
ठोकळे आणि पट्ट्यांची गंमत

@KTDS
NOT TO BE REPUBLISHED

या ठोकळ्यांच्या मनोऱ्यात किती ठोकळे आहेत सांगा पाहू?

1 ठोकळ्यांचा मनोरा = ... ठोकळे

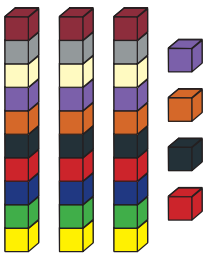
या दशकपट्टीमध्ये किती एकके आहेत, सांगा पाहू?

1 दशकपट्टी = ... एकके

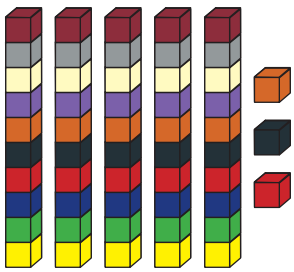

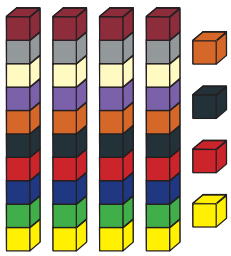
चला करून बघूया.

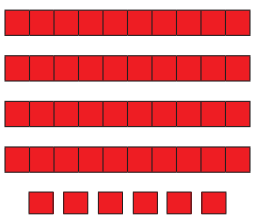
ठोकळ्यांचे मनोरे ....3.....
आणि ....4..... ठोकळे म्हणजे
एकूण ....34.... ठोकळे

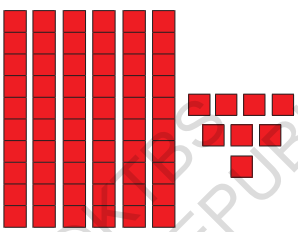
ठोकळ्यांचे मनोरे .....
आणि ..... ठोकळे म्हणजे
एकूण ..... ठोकळे

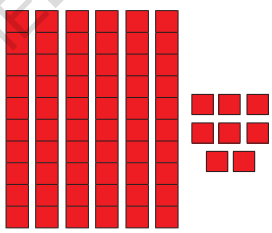
ठोकळ्यांचे मनोरे .....
आणि ..... ठोकळे म्हणजे
एकूण ..... ठोकळे

..... दशकपट्ट्या आणि
..... एकके म्हणजे एकूण
..... एकके

..... दशकपट्ट्या आणि
..... एकके म्हणजे एकूण
..... एकके

..... दशकपट्ट्या आणि
..... एकके म्हणजे एकूण
..... एकके

खालील तक्ता पूर्ण करा.

एकूण ठोकळे/एकके	दशकपट्ट्या 	एकके
24	2	4
36		
72		
69		
46		

मुलांमध्ये संख्यांची समज विकसित करण्यासाठी काड्या, काड्यांचे जुडगे साहित्याचा वापर किंवा तत्सम साहित्याचा वापर करा. ज्यांचे गट करता येतील

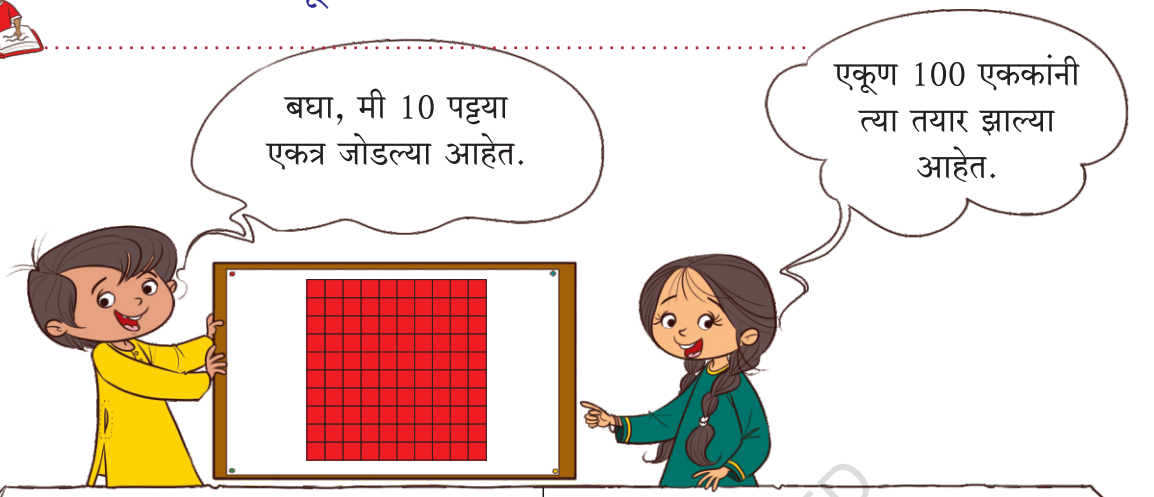

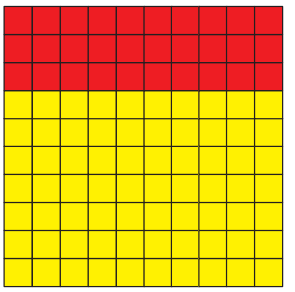

@MSCERT NOT TO BE REPUBLISHED

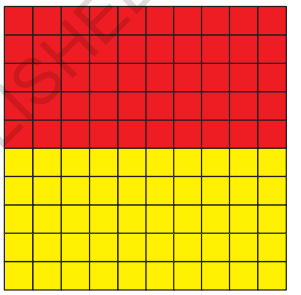

चला 100 बनवूया !!

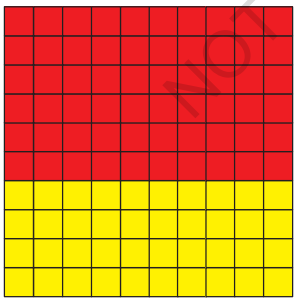

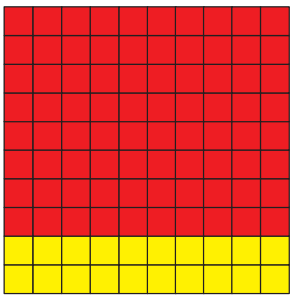
70 पिवळी एकके आणि 30 लाल एकके
7 पिवळ्या दशकपट्ट्या आणि 3 लाल दशकपट्ट्या
एकूण 100 एकके किंवा 10 दशकपट्ट्या.

.... पिवळी एकके आणि .... लाल एकके ....
पिवळ्या दशकपट्ट्या आणि .... लाल दशकपट्ट्या
एकूण .... एकके किंवा .... दशकपट्ट्या.

.... पिवळी एकके आणि .... लाल एकके ....
पिवळ्या दशकपट्ट्या आणि .... लाल दशकपट्ट्या
एकूण .... एकके किंवा .... दशकपट्ट्या.

.... पिवळी एकके आणि .... लाल एकके ....
पिवळ्या दशकपट्ट्या आणि .... लाल दशकपट्ट्या
एकूण .... एकके किंवा .... दशकपट्ट्या.

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

एकूण 100 एककांची जाळी तयार होईल असे कोणते इतर एकक आणि पट्ट्यांचे गट होऊ शकतील याबद्दल चर्चा करा.

चला 100 बनवूया !!

5 किंवा 6 जणांच्या गटात हा खेळ खेळू या. एक सदस्य सावकार (बँकर) होईल. प्रत्येक गटातील सदस्य दोन फासे एकत्र टाकेल आणि फासावर जितकी एकके पडतील. तितकी एकके बँकेतून घेईल. जेव्हा एकके 10 किंवा त्यापेक्षा जास्त जास्त असतील तेव्हा ते सावकाराकडून 10 एककांच्या बदल्यात 1 दशकपट्टी घेतील. हा खेळ खेळून 10 दशकपट्ट्या जमवा आणि त्याची 100ची जाळी तयार करा. राजमा, सागरगोटे, हरभरे इ. गोष्टींचा उपयोग एकक म्हणून करू शकतो.

कार्डाचा उपयोग करून मोजणे

10 आणि 1 यासाठी वेगवेगळी कार्डे वापरण्यासाठी मुलांना प्रोत्साहन द्या.

© NCERT NOT TO BE REPUBLISHED

विचार करूया.

रिकाम्या जागा भरून पूर्ण करा.

3 दशक 1 एकक = 30 + 1 किंवा

▲	●
द	ए
3	1

म्हणून, एकूण 31 शिंपले आहेत.

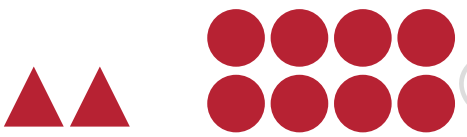
..... दशक ..... एकक = ☐ + ☐ किंवा

द	ए

..... दशक ..... एकक = ☐ + ☐ किंवा

द	ए

..... दशक ..... एकक = ☐ + ☐ किंवा

द	ए

(▲) दशके आणि (●) एककांची कार्डे घ्या आणि गाळलेल्या जागा भरा.

☐ = 90 + 3 किंवा

..... दशक ..... एकक

द	ए

☐ = ☐ + ☐ किंवा

..... दशक ..... एकक

द	ए
7	5

☐ = ☐ + ☐ किंवा

..... दशक ..... एकक

द	ए
2	9

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

चला, खेळू या.

संख्या तयार करा

दशक आणि एककाची कार्डे वापरून मुलांना वेगवेगळ्या संख्या तयार करता येतात. समजा शिक्षकांनी 52 हा आकडा सांगितला तर ज्यांच्याकडे 50 आणि 2ची कार्डे आहेत, ती मुले एकत्र येतील आणि खाली दाखवल्याप्रमाणे 52 ही संख्या तयार करतील. त्यानंतर दुसरी संख्या उदा. 27... असा खेळ चालू राहील.

संत्र्यांची ट्रे

दशक आणि एककाचे गट करून ही संख्या तयार करण्याचा भरपूर सराव मुलांना करू द्या. उदा. 73 संख्या 70 आणि 3 घेऊन किंवा 7 दशक आणि 3 एकक घेऊन तयार होते. दोन अंकी संख्यांसाठी मुलांना स्वतःची वर्कशीट्स तयार करू द्या.

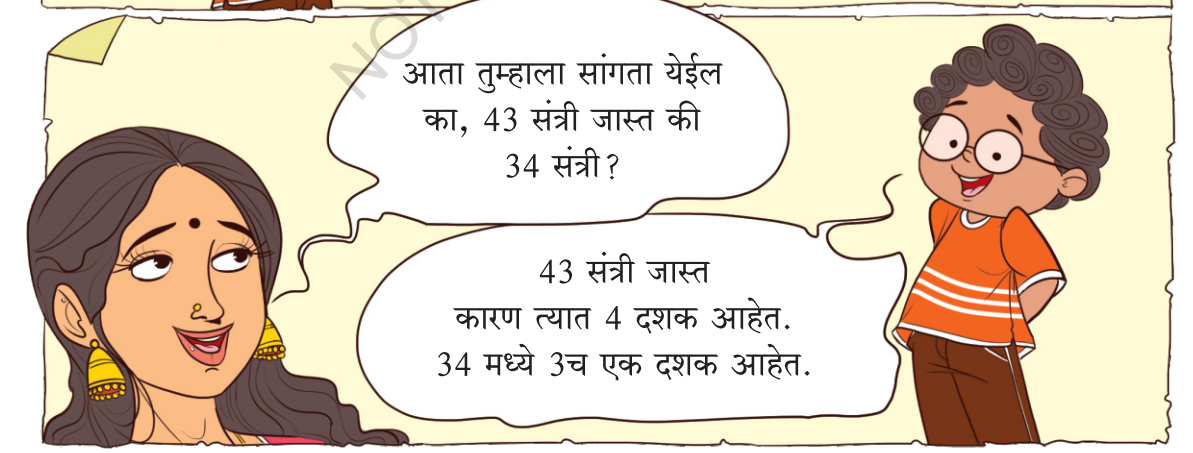
		T	O
73	70 + 3	7	3

© KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

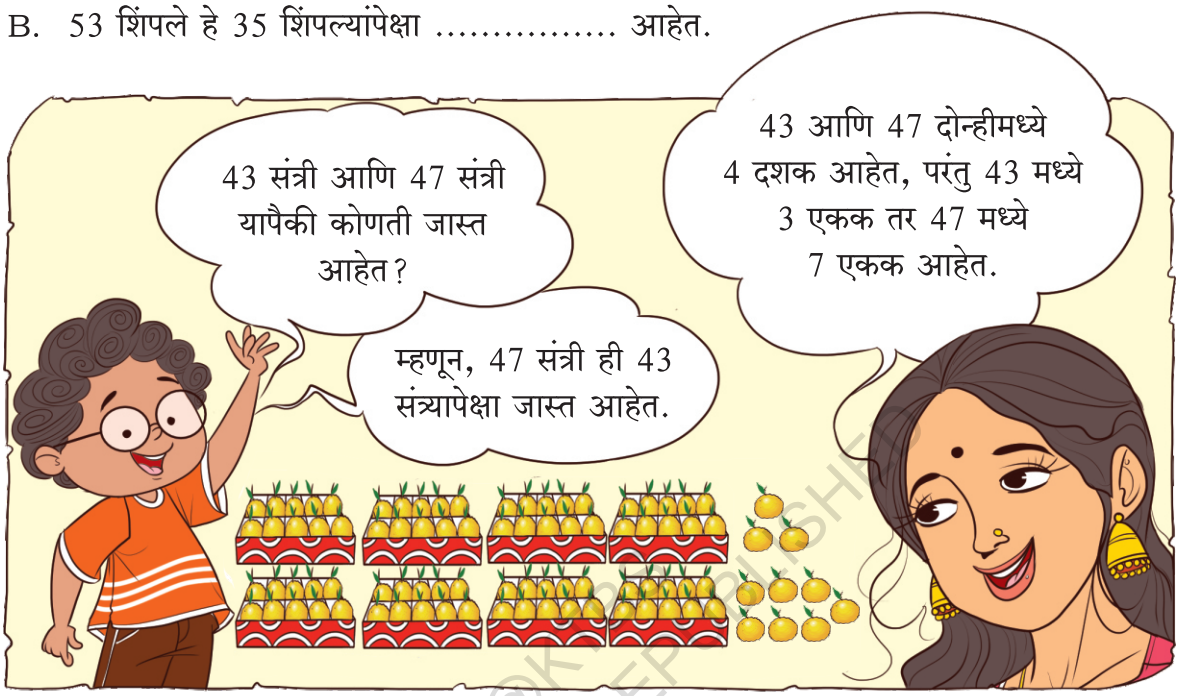
27 संत्री कमी की 72 संत्री? का?

© KTS PUBLISHER NOT TO BE REPUBLISHED

जास्त किंवा कमी हे शब्द वापरून गाळलेल्या जागा भरा.

A. 67 चिक्कू हे 76 चिक्कूंपेक्षा ..... आहेत.

B. 53 शिंपले हे 35 शिंपल्यांपेक्षा ..... आहेत.

चला करूया.

गाळलेल्या जागा भरा.

A. 29 हे 20 पेक्षा जास्त आहे.

B. ..... हे 41 पेक्षा कमी आहे.

C. ..... हे 76 पेक्षा कमी आहे.

D. 49 हे ..... पेक्षा जास्त आहे.

E. 25 हे ..... पेक्षा कमी आहे.

F. ..... हे 2 पेक्षा कमी आहे.

G. 36 हे ..... पेक्षा जास्त आहे.

H. ..... हे ..... पेक्षा जास्त आहेत.

जिथे दोन संख्यांची तुलना करता येईल, अशा प्रसंगांची मुलांशी चर्चा करा. सागरगोटे, गोट्या, बाटलीची बुचे, बिया अशा घन वस्तूंचे दोन गट करून कुठल्या गटात जास्त वस्तू आहेत याचा अंदाज त्यांना बांधू द्या.

नंतर वस्तू मोजून अंदाज बरोबर आहे का हे त्यांना पडताळून पाहू द्या.

@KSB PUBLISHER NOT TO BE REPUBLISHED

चला, खेळू या.

दर्शनी पत्त्यांचा (फ्लॅश कार्ड) खेळ

A. **0 ते 9 अंकांची फ्लॅश कार्डस्☐ तयार करा दशक आणि एककाच्या स्थानी ही कार्डे ठेवून खाली दिलेल्या नियमांनुसार हवी ती संख्या तयार करा.**

i. 50 पेक्षा मोठी संख्या

ii. 30 पेक्षा लहान संख्या

iii. 47 आणि 59 यामधील संख्या

iv. तुम्हाला कोणती लहानात लहान दोन अंकी संख्या तयार करता येईल?

v. तुम्हाला कोणती मोठ्यात मोठी दोन अंकी संख्या तयार करता येईल? ही संख्या मोठ्यात मोठी आहे असे का वाटते?

B. **कुठलीही दोन फ्लॅश कार्डस्☐ निवडा आणि दोन अंकी संख्या तयार करा. मग त्यांची अदलाबदल करा. आता तयार झालेली संख्या आधीच्या संख्येपेक्षा मोठी आहे की लहान?**

दशक	एकक	दशक	एकक
3	5	5	3

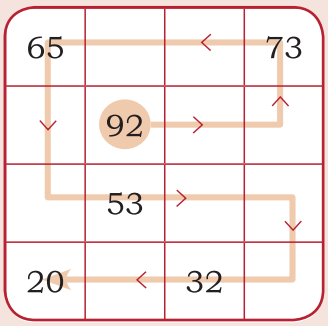

© KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

खुणा करत पुढे जा

प्रत्येक संख्येला एकदा तरी स्पर्श करत, मोठ्यात मोठ्या संख्येकडून उतरत्या मांडणीने लहानात लहान संख्येपर्यंत जा .

34			53	
	91			76
	14			11
				19
23				

			51	
58				
			63	43
75			86	
29				34

अंकांशी खेळूया – मी कोण आहे ?

A. मी आहे दोन अंकी मोठ्यात मोठी संख्या.

B. ज्यात एक अंक दोनदा येत नाही अशी दोन अंकी मोठ्यात मोठी संख्या मी आहे.

C. मी आहे दोन अंकी लहानात लहान संख्या.

D. ज्यात एक अंक दोनदा येतो, अशी दोन अंकी लहानात लहान संख्या मी आहे.

E. जिच्या दशकस्थानी 3 आहे, अशी दोन अंकी लहानात लहान संख्या मी आहे.

F. जिच्या एककस्थानी 2 आहे, अशी दोन अंकी मोठ्यात मोठी संख्या मी आहे.

अशा प्रकारचे प्रश्न स्वत: तयार करा.

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

वल्लम कली

केरळमध्ये ओणमचा सण साजरा करताना वल्लम कली नावाची होड्यांची स्पर्धा ठेवतात, इथे ही स्पर्धा जवळपास संपत आली आहे. चित्र बघा आणि प्रत्येक होडीच्या स्थितीचे निरीक्षण करा.

A. स्पर्धेत कुठल्या रंगाची होडी पहिली आली? _____

B. कुठल्या रंगाची होडी तिसरी येईल असे वाटत आहे? _____

C. निळ्या आणि हिरव्या रंगाच्या होड्या कितव्या स्थानावर आहेत? _____

D. चित्रात बघून गुलाबी आणि नारिंगी होड्यांचे स्थान कितवे ते सांगा. _____

© KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

खाली दिलेल्या दिनदर्शिकेमध्ये ऑगस्ट महिना पहा.

रविवार	सोमवार	मंगळ	बुध	गुरु	शुक्र	शनि
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	**15** स्वातंत्र्यदिन	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	**29** ओणम	**30** रक्षाबंधन	31		

2023च्या कॅलेंडरनुसार

कॅलेंडर बघा आणि खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या.

A. या महिन्यातील कोणत्या दिवशी ओणमचा सण आहे ? _____

B. स्वातंत्र्यदिन केव्हा साजरा करतात ? _____

C. या महिन्याच्या _____ बुधवारी रक्षाबंधन आहे.

तुमच्या एखाद्या मित्राचा किंवा मैत्रिणीचा वाढदिवस ऑगस्ट महिन्यात येतो का ? कॅलेंडरमध्ये तशी खूण करा.

जर्सी क्रमांक 17

जिथे संख्या ही नावासारखी एखाद्या वस्तूची ओळख असते, अशा ठिकाणांविषयी विद्यार्थ्यांशी चर्चा करा. उदा. घर क्रमांक, खांब क्रमांक, पट क्रमांक, बस किंवा आगगाडीचा क्रमांक इ. 0 आणि 1–9 हे अंक वापरून ज्या सुंदर पद्धतीने आपण संख्या लिहितो, तिचा उगम भारतात झाल्याचे मुलांना सांगा.

© NCERT NOT TO BE REPUBLISHED

Z4D1G5

2 आपल्या अवतीभोवती दिसणारे आकार

त्रिमितीय आकार

© NCERT NOT TO BE REPUBLISHED

चला करून बघूया.

A. **चित्र बघा आणि विविध वाद्यांचे निरीक्षण करा.**

i. ड्रमसारखा आकार असलेल्या वाद्यांभोवती गोल करा. ◯

ii. माठासारखा आकार असलेल्या वाद्यांवर बरोबरची खूण करा. ✓

iii. सनईसारखा आकार असलेल्या आकारावर बरोबरची खूण करा. ✓

(, ,).

iv. पेटीचा आकार ड्रमच्या आकारापेक्षा वेगळा कसा आहे?

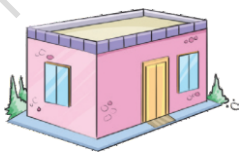
B. **यापैकी कुठले वाद्य तुम्ही बघितले किंवा वाजवले आहे का? तुमच्या वर्गमित्रांना तुमचा अनुभव सांगा.**

C. **इतरांपेक्षा वेगळ्या असणाऱ्या वस्तूवर फुली मारा.**

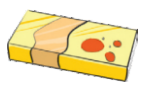

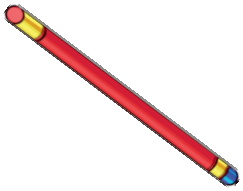
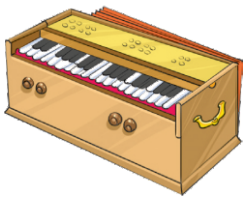
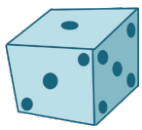

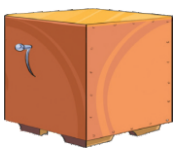
निरनिराळ्या वाद्यांच्या आकारातील साम्याबद्दल चर्चा सुरू करा. स्थानिक पातळीवर उपलब्ध असणाऱ्या वाद्यांबद्दल, ती कशी वाजवली जातात याबद्दल बोला. उदा. ड्रम आणि तबला त्यावर आघात करून वाजवतात तर गिटार आणि सतार त्यांच्या तारा छेडून वाजवतात. सनई, बासरी इ. वाद्ये फुंकर मारून वाजवतात.

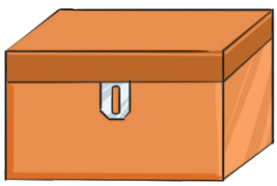

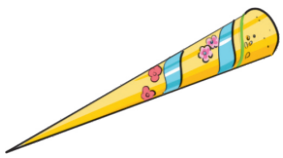
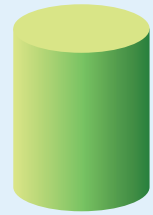
@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

वाद्यांच्या त्यांच्या आकारांशी जोड्या जुळवा. एक सोडवून दाखवले आहे.

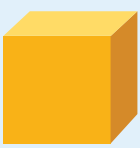

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

हीना आणि आतिफ

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

मुलांना खडूंचे खोके, डस्टर, खडू यासारख्या घन वस्तूंचे पृष्ठभाग, कडा आणि कोन स्पर्श करून अनुभवू द्या.

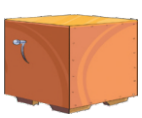
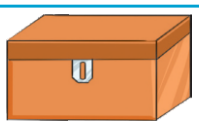

चला करून बघूया.

याच पद्धतीने तुम्हाला ताऱ्यांचे आकार, रिबिनी, पॉमपॉम चेंडू वापरून खालील आकारांची सजावट करायची असेल तर यातल्या किती वस्तू लागतील?

वस्तू	पृष्ठभागावर लावण्यासाठी ताऱ्यांची संख्या	कडांवर/बाजूवर लावण्यासाठी रिबिनीच्या पट्ट्यांची संख्या	कोनांवर लावण्यासाठी पॉमपॉम बॉलची संख्या
			
			
			

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

चला, विचार करूया.

खालील वस्तूंची चित्रे बघा आणि तक्ता पूर्ण करा.

वस्तू	मी यासारखा दिसतो	पृष्ठभाग	कडा	कोन
	घन			
	घनायत			
	शंकू			
	वृत्तचिती			
	गोल			
	घनायत			
	शंकू			
	वृत्तचिती			

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

चला, खेळ खेळूया.

स्पर्श करा आणि ओळखा. मी कोण ?

निरनिराळे पृष्ठभाग, कोन, बाजू असलेल्या वस्तू गोळा करा. मुलाचे डोळे बंद करा आणि इतर मुलांनी वर्णन केल्यानुसार वस्तू त्याला उचलायला सांगा. उदा. एखाद्या मुलाला एकच कोन असलेली वस्तू उचलायला सांगणे. अशाप्रकारे इतर वस्तूंबद्दलही सांगा.

चला करून बघूया.

खालील वर्णनानुसार वस्तू सांगा.

कोन नसलेली

A. _____

B. _____

C. _____

एक कोन असलेली

A. _____

B. _____

C. _____

तीन कोन असलेली

A. _____

B. _____

C. _____

..... कोन असलेली

A. _____

B. _____

C. _____

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

प्रकल्प कार्य

एक पुठ्ठा घ्या आणि चार पृष्ठभाग असणारी वस्तू तयार करण्याचा प्रयत्न करा. नंतर एक पृष्ठभाग असणारी वस्तू तयार करण्याचा प्रयत्न करा.

एक, दोन, तीन किंवा शून्य कोन असणाऱ्या वस्तूबद्दल चर्चा करून त्यांचा शोध घेण्यासाठी मुलांना प्रोत्साहन द्या. त्यांना माती किंवा कणीक वापरून अशा वस्तू तयार करता येतील.

3 अंकांची गंमत

1 ते 100 संख्या

Y9K7F5

मण्यांची माळ बघा.

A. माळेत किती मणी आहेत ?

B. या मण्यांच्या माळेवर काही कोरी कार्डे आहेत. मणी मोजून ती संख्या कार्डावर लिहा.

C. पुढील संख्यांची कार्डे तयार करून माळेवर योग्य ठिकाणी ठेवा. 38, 44, 58, 65, 98

संख्यापट्टी बघा आणि गाळलेल्या जागा भरा.

A. गुलाबी फुलाजवळ पोहोचण्यासाठी फुलपाखराला ..... घरे पुढे जावे लागेल.

B. मधमाशीला लाल फुलाजवळ पोचण्यासाठी ..... घरे आणि पिवळ्या फुलाजवळ पोचण्यासाठी ..... घरे पुढे जावे लागेल.

C. खार 2 घरे मागे गेली, 5 घरे पुढे गेली आणि पुन्हा 3 घरे मागे गेली, तर ती ..... पाशी पोहोचेल.

D. बेडूक 2 घरे पुढे गेला, 7 घरे मागे गेली आणि पुन्हा 3 घरे मागे गेला,

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

Girijadi

चला, खेळ खेळूया.

संख्या ओळखा.

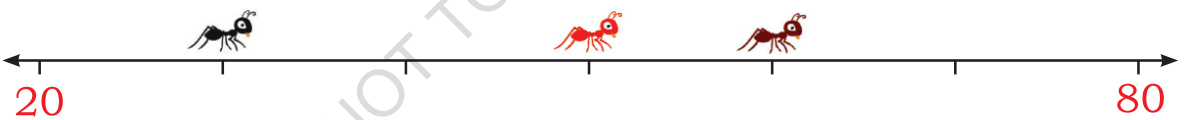
एका मुलाने एक संख्या मनात धरायची आणि बाकीच्या मुलांनी ती ओळखायची. मुलांनी त्याला प्रश्न विचारायचे. उदा. ती संख्या 50 पेक्षा मोठी आहे का? त्या संख्येतील दोन्ही अंक सारखेच आहेत का? हो/नाही अशी उत्तरे येणारे प्रश्न संख्या ओळखण्यासाठी जास्तीत जास्त 10 प्रश्न विचारता येतील.

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

माझे स्थान ओळखा.

संख्यारेषेवर तीन मुंग्या बसल्या आहेत. त्यांच्या जागेवरच्या संख्या लिहा.

काळी मुंगी या संख्येवर बसली आहे. ☐

लाल मुंगी या संख्येवर बसली आहे. ☐

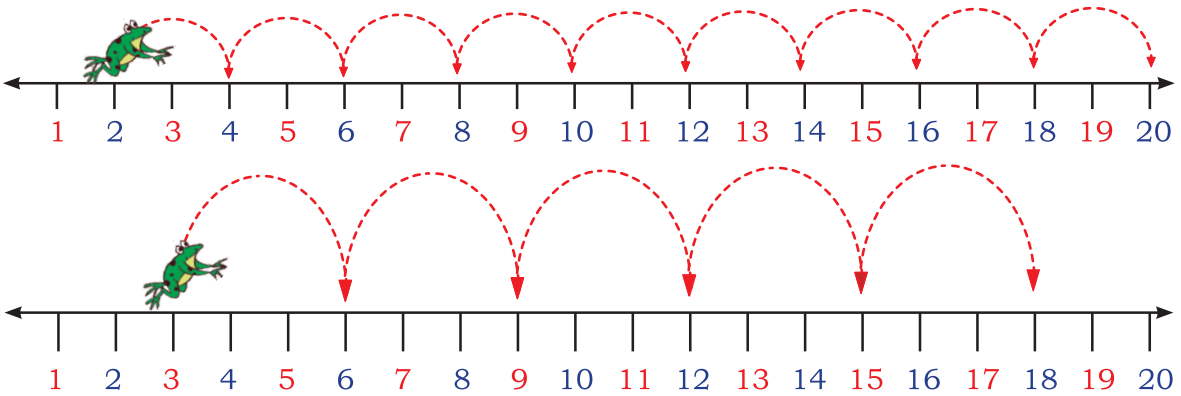
तपकिरी मुंगी या संख्येवर बसली आहे. ☐

वर दाखवलेल्या संख्यारेषेवरील 65 या संख्येवर एक मुंगी काढा.

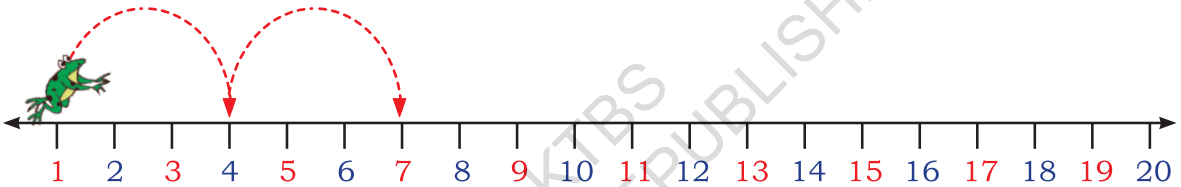
वर दाखवलेल्या संख्यारेषेवरील 79 या संख्येवर एक साखरेचा दाणा काढा.

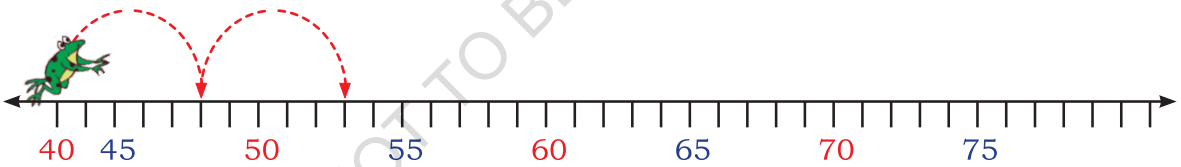
पाहा, बेडूक कशा टुणूक टुणूक उड्या मारत आहे. इथे तुम्हाला काही आकृतीबंध दिसतो का?

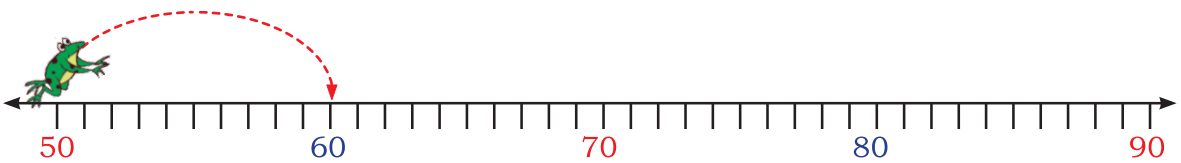
खालील आकृतीबंध पूर्ण करा.

A. 1, 4, 7, _____, _____, _____, _____

B. 40, 45, 50, _____, _____, _____, _____, _____

C. 50, 60, _____, _____, _____

मुलांना जमिनीवर एक संख्यारेषा काढायला सांगा आणि त्यावर उड्या मारायला प्रोत्साहन द्या. त्यांना प्रश्न विचारा. उदा. जर तुम्ही दोन-दोनच्या टप्प्यांत उड्या मारत असाल तर तुम्ही कुठल्या संख्येवर जाल?

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

चला, करून बघूया.

A. या संख्यांच्या तक्त्यामध्ये, संख्या दोनदोनच्या पटीने मोजा आणि त्या संख्यांवर ● काढा आता पाचपाचच्या पटीने मोजा आणि त्या संख्यांवर ▲ काढा.

B. 2 आणि 5 या दोन्हीच्या पटीत येणाऱ्या समाईक संख्या लिहून काढा.

C. 2, 3 आणि 5 या या सर्वांच्या पटीत येणाऱ्या समाईक संख्या लिहून काढा.

D. 5 आणि 7 या दोन्हीच्या पटीत येणाऱ्या समाईक संख्या लिहून काढा.

1	②	3	④	△5	⑥	7	8	9	△10
11	12	13	14	△15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

उड्या मारा आणि उत्तरे शोधा. हो किंवा नाही लिहा.

जमिनीवर एक संख्यारेषा काढा आणि त्यावर उड्या मारा.

A. तुम्ही 10 पासून सुरुवात केलीत आणि 10च्या पटीने उड्या मारत गेलात, तर तुम्ही कधी 100वर पोहोचाल का?

B. जर तुम्ही 5 पासून सुरुवात केलीत आणि 5च्या पटीने उड्या मारत गेलात, तर तुम्ही कधी 40वर पोहोचाल का? हे उड्या मारत जाऊन शोधा.

C. जर तुम्ही 0 पासून सुरुवात केलीत आणि 5च्या पटीने उड्या मारत गेलात, तर तुम्ही कधी 55 वर जाल का?

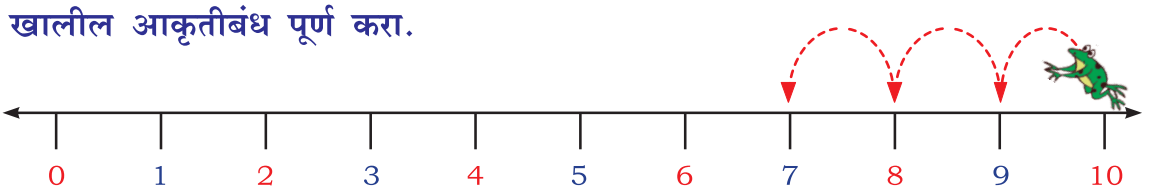
D. तुम्ही 4 पासून सुरुवात केलीत आणि 2च्या पटीने उड्या मारत गेलात, तर तुम्ही कधी 17वर पोहोचाल का?

E. जर तुम्ही 13 पासून सुरुवात केलीत आणि 3च्या पटीने उड्या मारत गेलात, तर तुम्ही कधी 24 वर जाल का?

©KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

चला मागे उड्या मारूया.

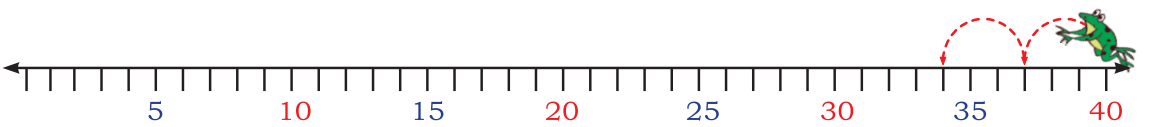
खालील आकृतीबंध पूर्ण करा.

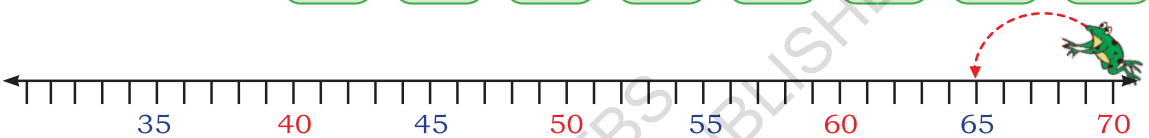
10च्या आधी काय येईल?

9च्या आधी काय येईल?

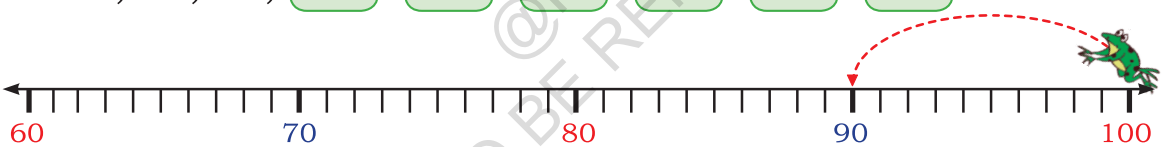
10, 9, 8, ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

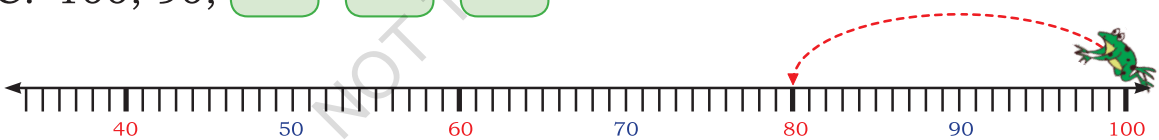
A. 40, 37, 34, ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

B. 70, 65, 60, ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

C. 100, 90, ☐ ☐ ☐

D. 100, 80, ☐ ☐

दिलेल्या संख्यामध्ये आकृतीबंध आहे का? नसेल तर आकृतीबंध तयार होईल अशा रितीने संख्या बदला. तसेच आणखी पुढे वाढवा.

100, 90, 80, 70, 60, ☐ ☐ ☐

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

चला बोलूया.

A. रिझवान 20च्या पुढे आकडे मोजत आहे. तो 19 ही संख्या म्हणेल का ? का ते स्पष्ट करा.

B. छवी 2च्या पटीत 10च्या पुढचे आकडे मोजत आहे. ती 43 ही संख्या म्हणेल का ? का ते स्पष्ट करा.

C. माला 20 पासून मागचे आकडे मोजत आहे. 0 पर्यंत पोचण्यासाठी तिला किती पायऱ्या लागतील ? का ते स्पष्ट करा.

D. विराज 20पासून मागचे आकडे 2च्या पटीने मोजत आहे. 0 पर्यंत पोहोचण्यासाठी त्याला किती पायऱ्या लागतील ? चर्चा करा.

संख्यांच्या तक्त्यातील आकृतीबंध पहा.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

© KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

चला करून बघूया.

संख्यांचा तक्ता पहा आणि उत्तरे लिहा.

☐ 10च्या आधी येते.

☐ 20च्या आधी येते.

☐ 30च्या आधी येते.

☐ 40च्या आधी येते.

तुम्हाला यात आकृतीबंध दिसतो का? संख्यांच्या तक्त्यात ते आकडे रंगवा. हा आकृतीबंध पुढे सुरू राहतो का? असेल तर तो आकृतीबंध लिहून काढा.

_____, _____, _____, _____, _____, _____, _____, _____, _____, _____

आता संख्यांच्या तक्त्यातील हिरव्या रंगाने रंगवलेले आकडे बघा. ते लिहा.

1, 12, 23, _____, _____, _____, _____, _____, _____, _____

तुम्हाला कुठला आकृतिबंध दिसतो? चर्चा करा.

लक्षण्याने एक **संख्यांची खिडकी** तयार केली आणि ती खाली दाखवल्याप्रमाणे संख्यांच्या तक्त्यावर

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16		10 less		20
21	22	23	24	25	26	1 less	28	1 more	30
31	32	33	34	35	36		10 more		40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

A. खिडकीच्या मध्यभागतील उघडा चौकोन 28 या संख्येवर ठेवला तर वरच्या चौकोनात कोणती संख्या येईल? ☐

B. खालच्या चौकोनात कोणती संख्या येईल? ☐

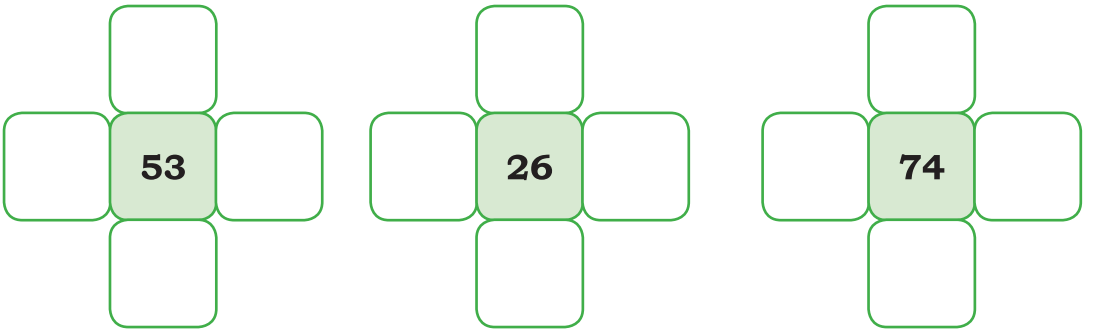
C. उजवीकडच्या चौकोनात कोणती संख्या येईल? ☐

D. डावीकडच्या चौकोनात कोणती संख्या येईल? ☐

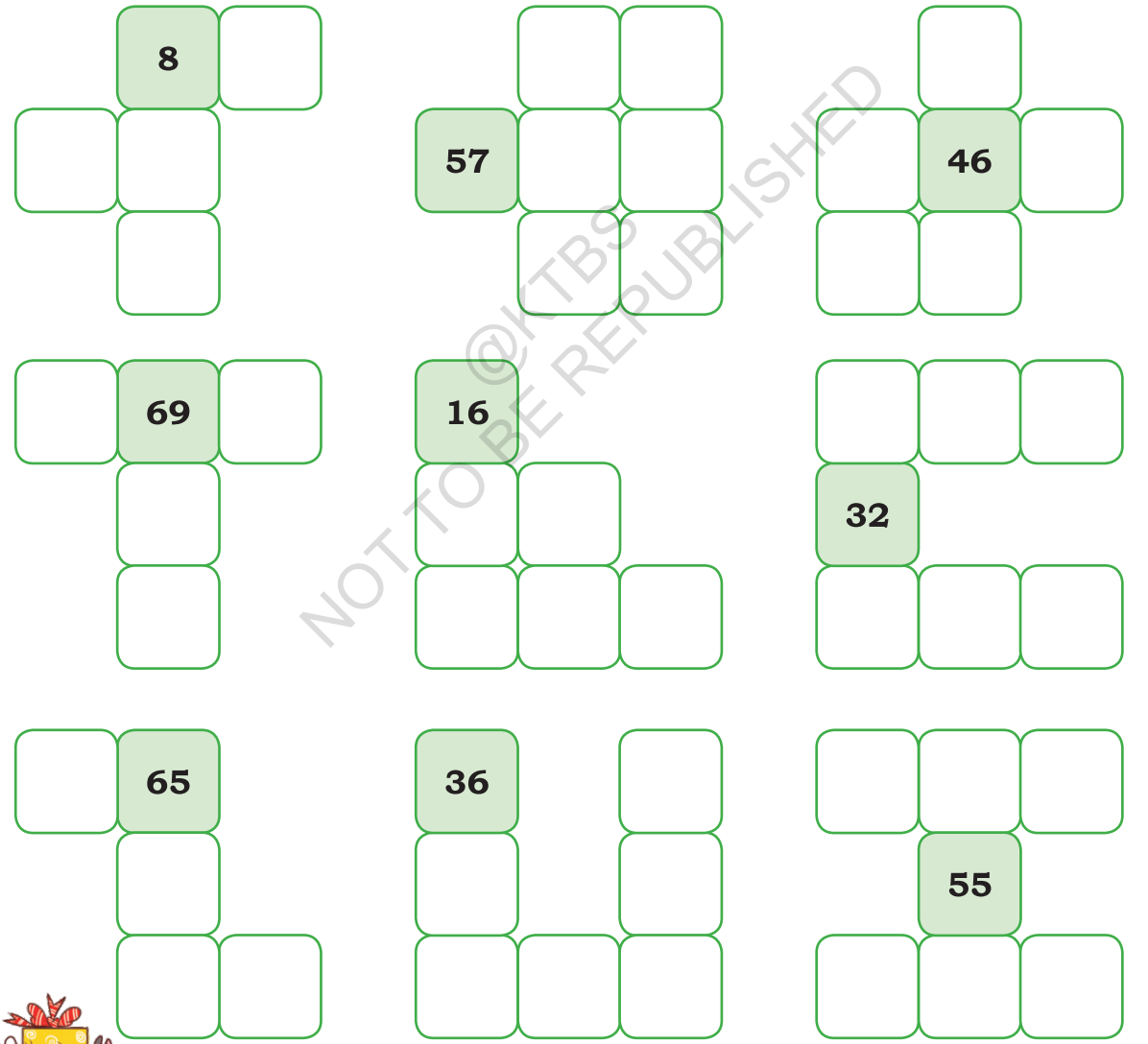

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

E. चला ते इतर संख्यांसाठी करून बघूया.

F. हाच संख्यांचा तक्ता पाहून गाळलेल्या संख्या भरा.

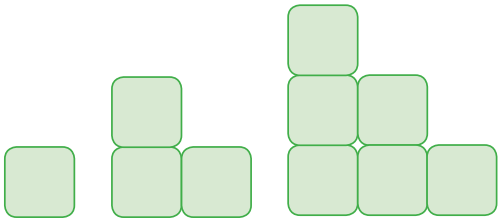

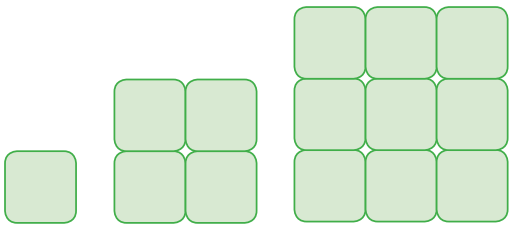
@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

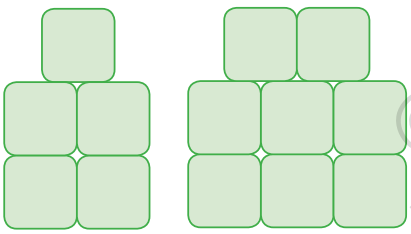

आकृतीबंध शोधणे :

खालील आकारांमध्ये ठोकळ्यांची संख्या कशा प्रकारे वाढत आहे याचे निरीक्षण करा आणि आकृतीबंध पुढे वाढवा.

A.
1 3 6 _____ _____

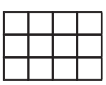
B.
1 4 9 _____ _____

C.
5 8 _____ _____

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

चला, बिंगो खेळूया.

'बिंगो' खेळण्यासाठी 3×4 चा चौकोन तयार करा.

2 ते 12 यामधील कोणत्याही संख्या चौरसांमध्ये भरा. कोणतीही संख्या एकापेक्षा जास्त वेळा वापरू शकता.

चौकोनात कुठली संख्या लिहायचे हे ठरवण्याचे डावपेच ठरवण्यासाठी मुलांना प्रोत्साहन द्या.

R1P7Y8

4 सावलीची गोष्ट

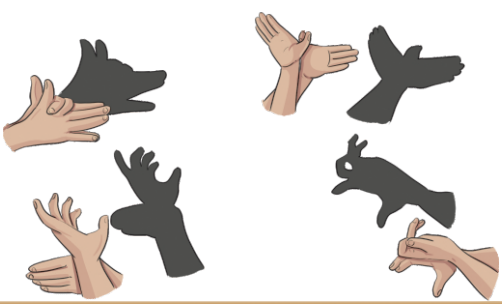
(द्विमितीय आकार)

© KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

गावातल्या जत्रेत **नकुल** आणि त्याच्या मित्रांनी तोगलू गोम्बेआटा नावाचा कठ पुतळ्यांच्या सावल्यांचा खेळ पाहिला. त्या सावल्या बघून मुले गुंग झाली.

त्यांनाही अशा सावल्या पाडायला शिकायचे होते. त्यामुळे त्यांनी हाताच्या बोटांनी आकार तयार करून भिंतीवर प्राण्यांच्या आकाराच्या सावल्या पाडल्या. तुम्हालाही अशा सावल्या शिकता येतील.

कर्नाटकात प्रचलित असलेल्या तोगलू गोम्बेआटा नावाच्या कठ पुतळ्यांच्या सावल्यांचा खेळ याबद्दल मुलांना माहिती द्या. या बाहुल्यांच्या माध्यमातून भारतीय पुराणकाव्यातील कथा सांगितल्या जातात. मुलांना त्यांनी पाहिलेल्या बाहुल्यांच्या खेळाविषयीचे अनुभव सांगू द्या.

चला करून बघूया.

वेगवेगळ्या प्राण्यांच्या सावल्या पाडून आणि त्यांचे आवाज काढून एक नाटक सादर करा.

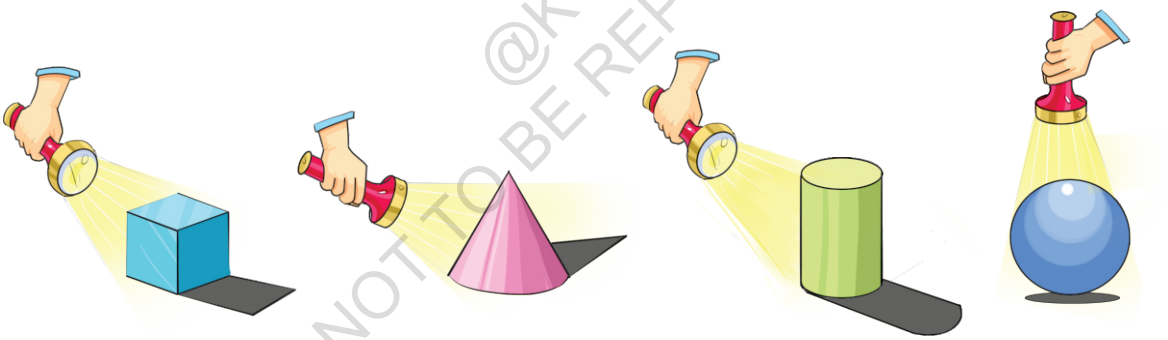
चला बोलूया.

A. तुम्ही तुमची स्वतःची सावली पाहिली आहे का? किंवा झाड, कुत्रा, गाय किंवा दुसऱ्या कुठल्याही प्राण्याची सावली पाहिली आहे का?

B. आपल्याला सावली केव्हा दिसते?

C. सावली नाहीशी कधी होते?

सावल्यांची गंमत

तुमच्या अवतीभोवती असलेल्या वस्तूंवर विजेरीचा (टॉर्च वा बॅटरी) चा प्रकाश पाडा आणि त्यांच्या सावल्यांचे आकार बारकाईने बघा.

A. विजेरीची स्थिती बदलल्यावर सावली लहान-मोठी होते का?

B. दिवसाच्या कोणत्या वेळी तुमची सावली सर्वात लांब असते?

C. दिवसाच्या कोणत्या वेळी तुमची सावली सर्वात आखूड असते?

दिवसाच्या वेगवेगळ्या वेळी पडणाऱ्या सावलीबद्दल आणि त्याच्या कारणांबद्दल मुलांशी चर्चा करा.

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

चला गिरवूया.

A. तुमच्या अवतीभोवती असलेल्या वस्तूंचे आकार गिरवून काढा. उदा. खोडरबर, पान, काडीपेटी, शार्पनर, रंगीत पेन्सिल इ.

B. गिरवल्यावर मिळणाऱ्या आकारांची चित्रे काढा.

@KTBS
NOT TO BE REPUBLISHED

चला विचार करूया.

यासारखाच गिरवलेला आकार असणाऱ्या वस्तूंची नावे सांगा.

A. बाटलीचे झाकण

B. खोडरबर

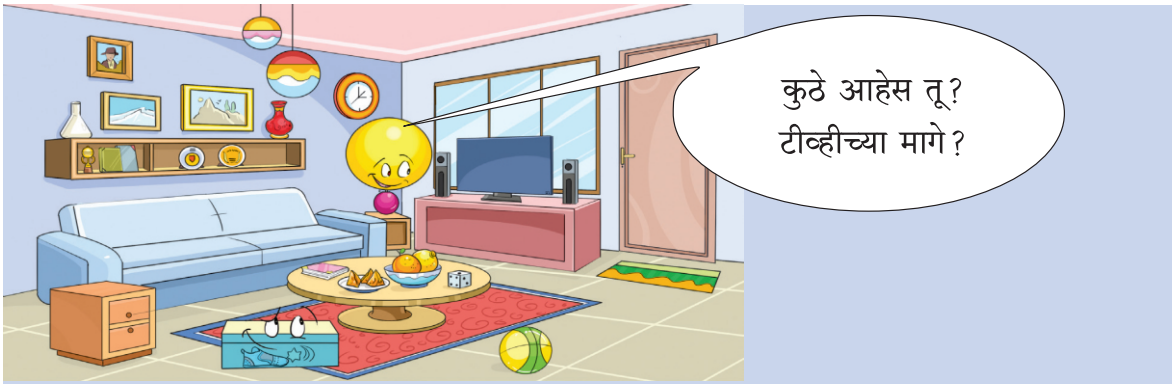

लपंडाव

वर्तुळ ◯ आणि आयत ▭ लपंडाव खेळत आहेत. आयत वर्तुळापासून लपतो आहे.

© BSCERT NOT TO BE REPUBLISHED

दारावर टकटक झाली.
त्रिकोण आणि चौरस
आले आणि तेही
खेळात सामील झाले.

ते सर्वजण आता एकत्र खेळत आहेत.

A. वर्तुळाला ◯ घड्याळ, चेंडू, ..., ... यात लपता येईल.

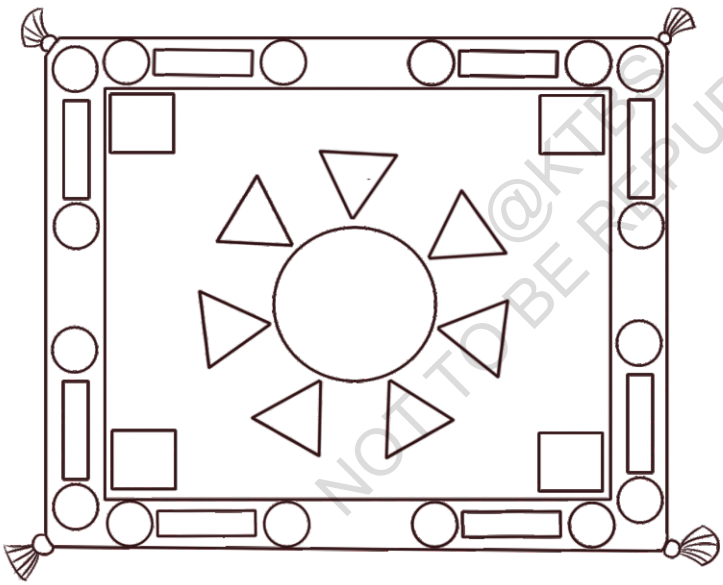
B. आयताला ▭ बुटाच्या खोक्यात, फोटोच्या चौकटीत, ..., ... मध्ये लपता येईल.

C. पण त्रिकोण △ आणि चौरस □ मात्र गोंधळलेले आहेत कारण त्यांना कुठे लपावे ते कळत नाही. त्यांना लपण्याच्या जागा सुचवा.

I. त्रिकोणाला △ या ठिकाणी लपता येईल ....., ...

ii. चौरसाला □ या ठिकाणी लपता येईल ....., ...

गालिचा रंगवा

त्रिकोण लाल रंगाने रंगवा.

वर्तुळ हिरव्या रंगाने रंगवा.

आयत पिवळ्या रंगाने रंगवा.

चौरस निळ्या रंगाने रंगवा.

@KTS NOT TO BE REPUBLISHED

कोपरा पकडा !

नवीन आणि त्याचे मित्र खेळ खेळत आहेत. नवीन भिंतीकडे तोंड करून उभा आहे आणि टाळ्या वाजवत आहे. तो टाळ्या वाजवत असताना त्याचे मित्र टेबलाभोवती पळत आहेत. त्याने टाळ्या थांबवल्या की सर्वजण थांबतात. जो टेबलाच्या कोपऱ्यापाशी नसतो तो आउट होतो. नंतर दुसरा मुलगा टाळ्या वाजवेल आणि खेळ चालू राहील.

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

चित्र बघा आणि खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या .

A. टेबलाच्या कोपऱ्यापाशी उभ्या असलेल्या मुलांची नांवे सांगा.

B. आता यानंतर कोण टाळ्या वाजवेल ते सांगा पाहू ?

C. वासिम कुठे उभा आहे ?

D. हा खेळ गोल टेबलाभोवती खेळता येईल का ? का येईल किंवा का नाही येणार ?

E. आपल्या भोवतीच्या टोकदार कडा असणाऱ्या वस्तूंची नांवे सांगा.

F. आपल्या भोवतीच्या बऱ्याच वस्तूंच्या कडा गोलाकार असतात. त्यातल्या काही खाली दाखविल्या आहेत. तुमच्या अवतीभोवती असलेल्या अशा वस्तू शोधा आणि त्यांची नांवे सांगा.

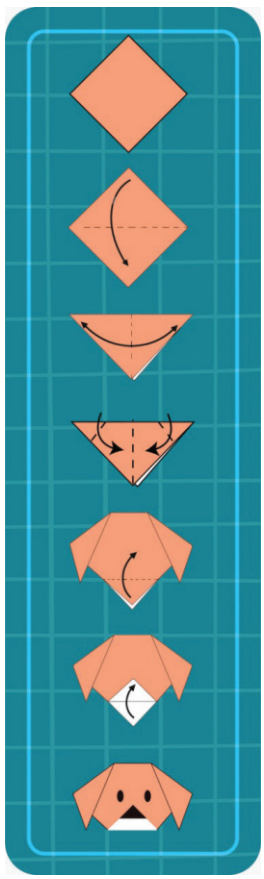

चला विचार करूया.

A. गोलाकार बाजू असलेल्या वस्तूंना किती कोन असतील ?

B. सरळ आणि गोलाकार दोन्ही प्रकारच्या बाजू असलेल्या वस्तूंची नावे सांगा.

ओरिगामीची गंमत !

A. एक कागद घ्या त्याला घडी घालून चौरसाकृती करा.

B. त्याला ____ कोन आणि ____ बाजू आहेत.

C. चित्रात दाखविल्याप्रमाणे दोन कोन जोडणारी अर्धी घडी घाला.

D. तुम्हाला ✓ जो आकार मिळेल, त्यावर बरोबरची खूण करा.

i. ● ii. ■ iii. ▲

E. या आकाराला ____ कोन आणि ____ बाजू आहेत

F. आता आणखी एक घडी घालून त्रिकोणाकृती करा आणि पुन्हा ती घडी उघडा.

G. आता या त्रिकोणाचे दोन कोन दुमडून छोटे त्रिकोण करा.

H. आता एकूण किती कोन झाले ? ____

I. चित्रात दाखविल्याप्रमाणे तिसरा कोन वरती दुमडा आणि नाक, डोळे काढा.

तुमचा कागदी कुत्रा तयार!

4 बाजू असलेला आकार तयार होईल अशा पद्धतीने तुम्हाला चौरसाच्या घड्या घालता येतील का ? आता त्याला किती कोन आहेत ?

मुलांना त्यांच्या अवतीभोवती असणाऱ्या वेगवेगळ्या वस्तू बघून त्यांच्या कडा, कोन आणि बाजूंची संख्या मोजायला सांगा.

© KTRS NOT TO BE REPUBLISHED

आकृतीबंध

A. निरनिराळ्या आकाराच्या वस्तूंचे ठसे उमटवून चित्र तयार करा. उदा. बाटलीचे झाकण, खोडरबर, पेन्सिल, नाणे इ.

B. राधा आपल्या हातांवर मेंदी काढत आहे. मेंदीची नक्षी किंवा आकृतीबंध काढण्यासाठी तुम्हाला तुमच्या हाताचा आकार कागदावर गिरवून काढता येईल.

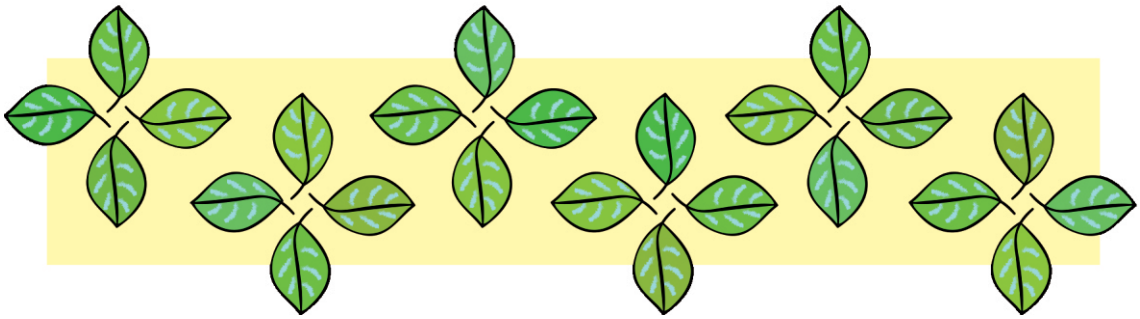

©SCERT NOT TO BE REPUBLISHED

करून बघूया.

नित्या पानांशी खेळत आहे आणि आकृतीबंध तयार करत आहे.

तुम्हीही काही पाने गोळा करा आणि आकृतीबंध तयार करा. पानाची एक बाजू रंगवा आणि खाली दिलेल्या जागेत त्याचा ठसा उमटवा.

@KTBS
NOT TO BE REPUBLISHED

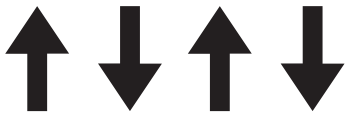

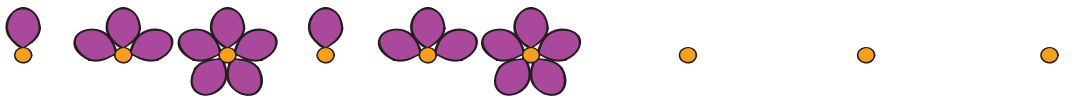
योजना कार्य

घरातील मोठ्यांच्या मदतीने वेगवेगळे आकार कापून, चिकटवून घराच्या किंवा वर्गाच्या भिंतीवर लावण्यासाठी शोभाचित्र तयार करा.

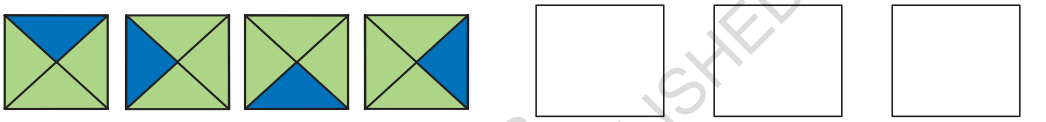

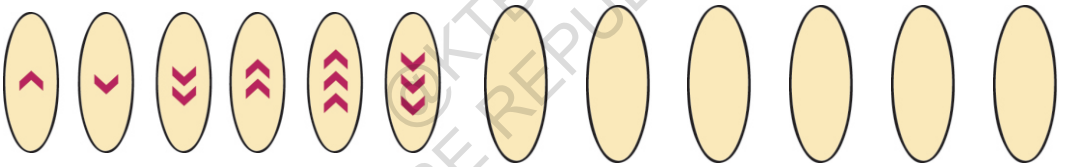
खालील आकृतीबंध पुढे वाढवा.

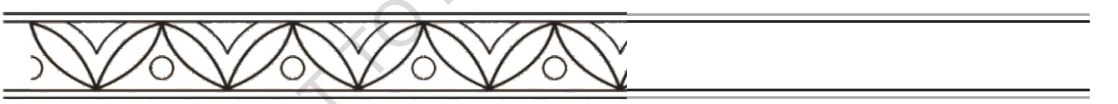
A.

B.

C.

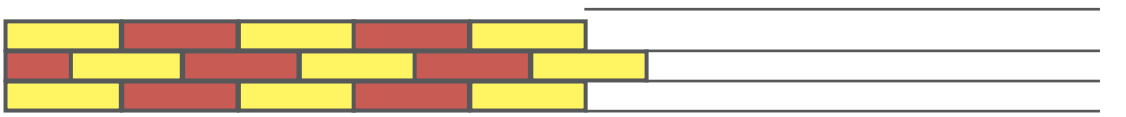
D.

E.

F.

G. AB BC CD

H. AA BB CC DD EE

I.

© KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

किक्कू सशाने चौथ्या फरशीवर उडी मारली. पण पुढची उडी कुठे मारायची हे तो विसरला. ◯ योग्य फरशीवर गोल काढून त्याला मदत करा.

1, 4, _____, _____, _____, _____, _____, _____

किक्कूच्या आईने सहाव्या फरशीवर उडी मारली. पुढील योग्य त्या फरशीवर फुली काढून तिला × मदत करा.

1, 6, 11, _____, _____, _____, _____, _____

करून बघूया.

खाली दिलेले संख्यांचे आकृतीबंध पुढे वाढवा.

A. 5, 10, 15, ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

B. 7, 14, 21, ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

C. 1, 7, 13, ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

M5N4D3

5 रेषांचा खेळ

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

चला करून बघूया.

A. उभ्या किंवा आडव्या रेषा असणाऱ्या आसनांना ◯ गोल करा.

B. उभ्या आणि तिरक्या दोन्ही प्रकारच्या रेषा असलेल्या आसनांवर ✓ बरोबरची खूण करा.

C. वक्र रेषा असलेल्या आसनांवर ✗ फुली मारा.

D. आडव्या रेषा असलेल्या आसनांवर ★ ताऱ्याची खूण करा.

मुलांना योगासन स्थिती साधण्यास मदत करा. पाठ सरळ ठेवा, हात सरळ, पाठीला बाक द्या, हात व पाय तिरक्या रेषेत ठेवा इ. सूचना द्या. पतंजलीच्या योगसूत्रात सांगितलेल्या अष्टांग योगाबद्दल त्यांना माहिती द्या.

सरळ म्हणजे काय?

एक दोरा हातात धरा.

हात जवळ आणा.

दोरा सरळ आहे का?

आता दोरा सरळ आहे का?

आता दोरा उभा/आडवा/तिरका आहे.

चला करून बघूया.

खालील चित्रात नसलेल्या उभ्या, आडव्या, तिरक्या आणि वक्र रेषा जोडा.

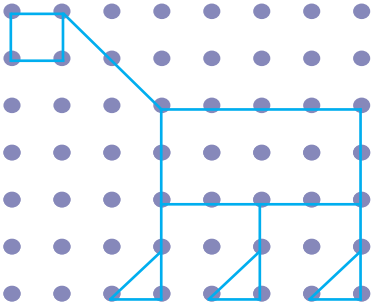

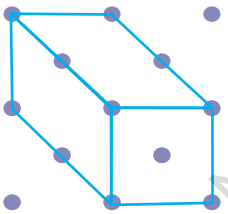
@KTRS NOT TO BE REPUBLISHED

चला, ठिपक्यांशी खेळूया.

A. सरळ रेषा (उभ्या, आडव्या आणि तिरक्या) वापरून नवे आकार तयार करा.

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

B. वक्र रेषा वापरून वेगवेगळ्या आकृती काढा.
जसे ढग, इंद्रधनुष्य इ.

@KTBS
NOT TO BE REPUBLISHED

चला करून बघूया.

A. खाली दिलेल्या जागेत निरनिराळ्या प्रकारच्या रेषा वापरून हवी ती चित्रे काढा. कोणत्याही दोन प्रकारच्या रेषा वापरून नक्षी काढा.

B. कोणत्याही तीन प्रकारच्या रेषा वापरून नक्षी काढा.

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

C. सर्व प्रकारच्या रेषा वापरून नक्षी काढा.

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

योजना कार्य

घड्यांची गंमत

आपण एखाद्या कागदाची अर्धी घडी घातली, तर मध्यावर एक दुमडीची खूण दिसते. आपण आणखी घड्या घालत राहिलो तर अशा अनेक खुणा दिसतात. घड्या घातल्यावर दिसणाऱ्या वेगवेगळ्या रेषा पाहूया. सरळ रेषा लाल खडूने आणि तिरक्या रेषा निळ्या खडूने गिरवा.

A. तुमच्या मित्राबरोबर कागदाला घड्या घाला. कोणाच्या जास्त दुमडखुणा होतात ते बघा.

B. कागदाला घड्या घालून वक्र रेषा तयार करण्याचा प्रयत्न करा.

मधुबनी, कलमकारी, वारली किंवा अशाच इतर मुलांना माहीत असलेल्या स्थानिक कलाकृतींबद्दल त्यांच्याशी चर्चा करा.
वेगवेगळ्या प्रकारच्या रेषा आणि आकार चितारण्याची प्रक्रिया जाणून घेण्यासाठी शिक्षकांना स्थानिक चित्रकारांना मुलांशी संवाद साधण्यासाठी निमंत्रित करता यईल.

6 सणासुदीची सजावट

बेरीज आणि वजाबकी

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

सण साजरे करण्यासाठी सजावट

रोहन आणि त्याच्या मित्रांना घराची सजावट करण्यासाठी फुलांच्या माळा हव्या आहेत. एका माळेत 10 फुले आहेत. वरील चित्र पाहून पुढील तक्ता पूर्ण करा.

नाव	संख्या	संख्या	एकूण संख्या
रोहन	1	2	10 + 2 = 12
सिमरन	3	7	30 + 7 = 37
आकाश	4	8	40 + 8 = 48
सुवाली	5		50 + 3 = 53
जावेद			
झोहा			

रोहन आणि सुवालीने मिळून एकूण किती फुले वापरली?

रोहनने आणली.	1 दशक 2 एकक	10 + 2 = 12
सुवालीने आणली.	5 दशक 3 एकक	50 + 3 = 53
रोहन आणि सुवालीने मिळून आणली.	6 दशक 5 एकक	60 + 5 = 65

दशक (द)	एकक (ए)
1	2
+ 5	3

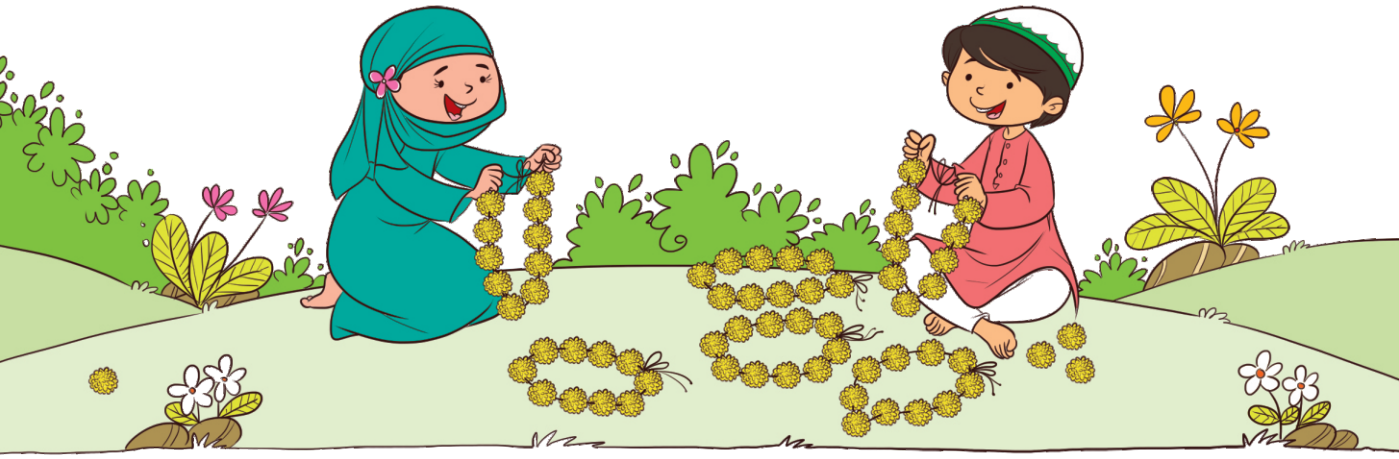
द	ए
1	2
+ 5	3
	5

द	ए
1	2
+ 5	3
6	5

© KISS NOT TO BE REPUBLISHED

झोहा आणि जावेदने मिळून एकूण किती फुले वापरली?

झोहाने आणली.	2 ०	20 + 0 = 20
जावेदने आणली.	4 3	40 + 3 = 43
झोहा आणि जावेदने मिळून आणली.	6 3	60 + 3 = 63

द	ए
4	3
+ 2	0

→

द	ए
4	3
+ 2	0

→

द	ए
4	3
+ 2	0

@KISS NOT TO BE REPUBLISHED

झोहा आणि जावेदने मिळून एकूण किती फुले वापरली?

झोहाने आणली.	2 ०	20 + 0 = 20
जावेदने आणली.		
झोहा आणि जावेदने मिळून आणली.		

द	ए
4	8
+ 2	0

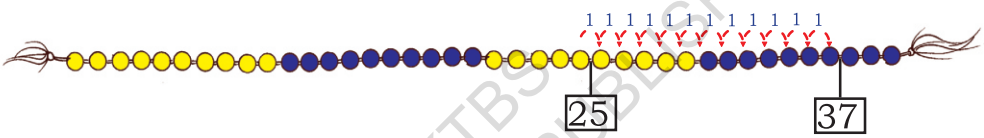
रोहन आणि सिमरनने मिळून एकूण किती फुले वापरली?

रोहनने आणली.		
सिमरनने आणली.		
रोहन आणि सिमरनने मिळून आणली		

हे आता मण्यांच्या माळेवर करूया.

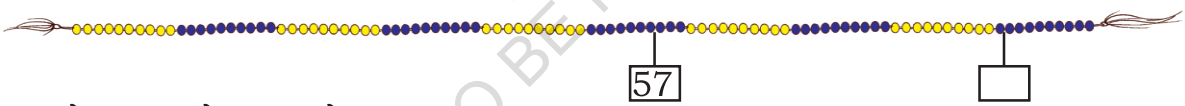

A. 25 + 12 = ☐

B. 57 + 34 = ☐

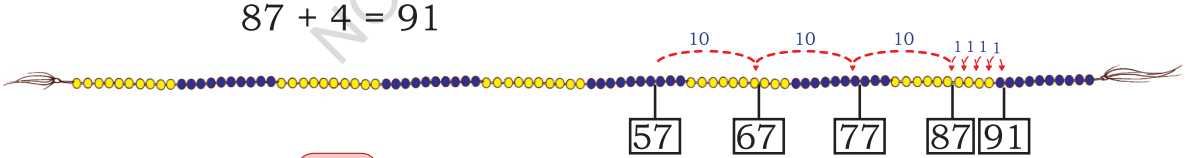
..... च्या पुढे ..... मोजा

हे अशाप्रकारे समजून घेऊया.

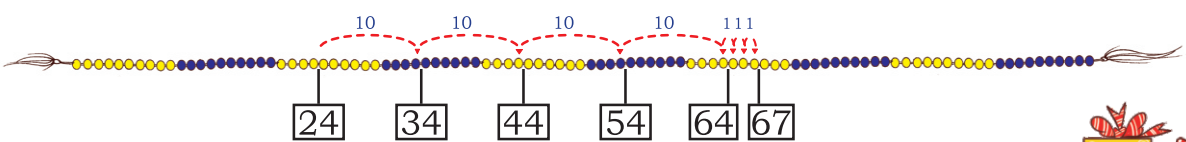
57 + 34 = 57 + 30 + 4

87 + 4 = 91

C. 24 + 43 = ☐

हे असे लिहीता येईल 24 + 40 + 3 = 64 + 3 = 67

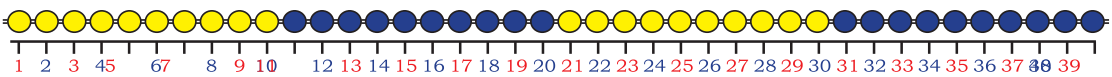

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

43 ही संख्या अशा प्रकारेसुद्धा मिळविता येईल 20+20+3

प्रत्येक वेळी माळेचे मणी मोजणे अवघड आहे.
मण्यांच्या जागी मी संख्या लिहीते.

आता संख्यारेषेवर संख्यांची बेरीज करा.

A. 23 + 14 = 37

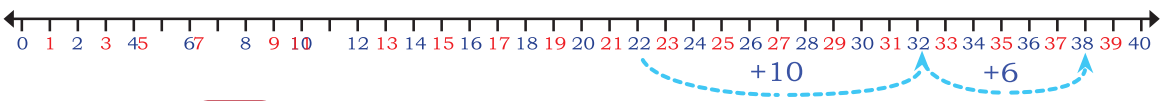
B. 24 + 16 = ☐

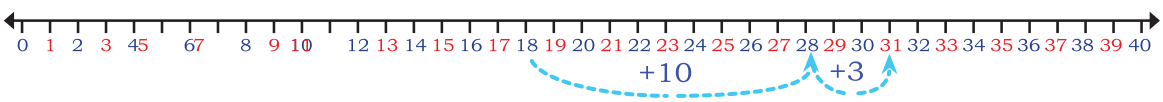
C. 11 + 22 = ☐

संख्यारेषा वाचा आणि चौकोन भरा.

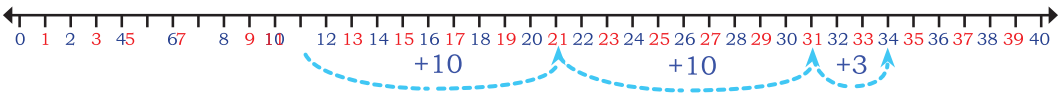
A. 22 + ☐ = 38

B. 18 + ☐ = ☐

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

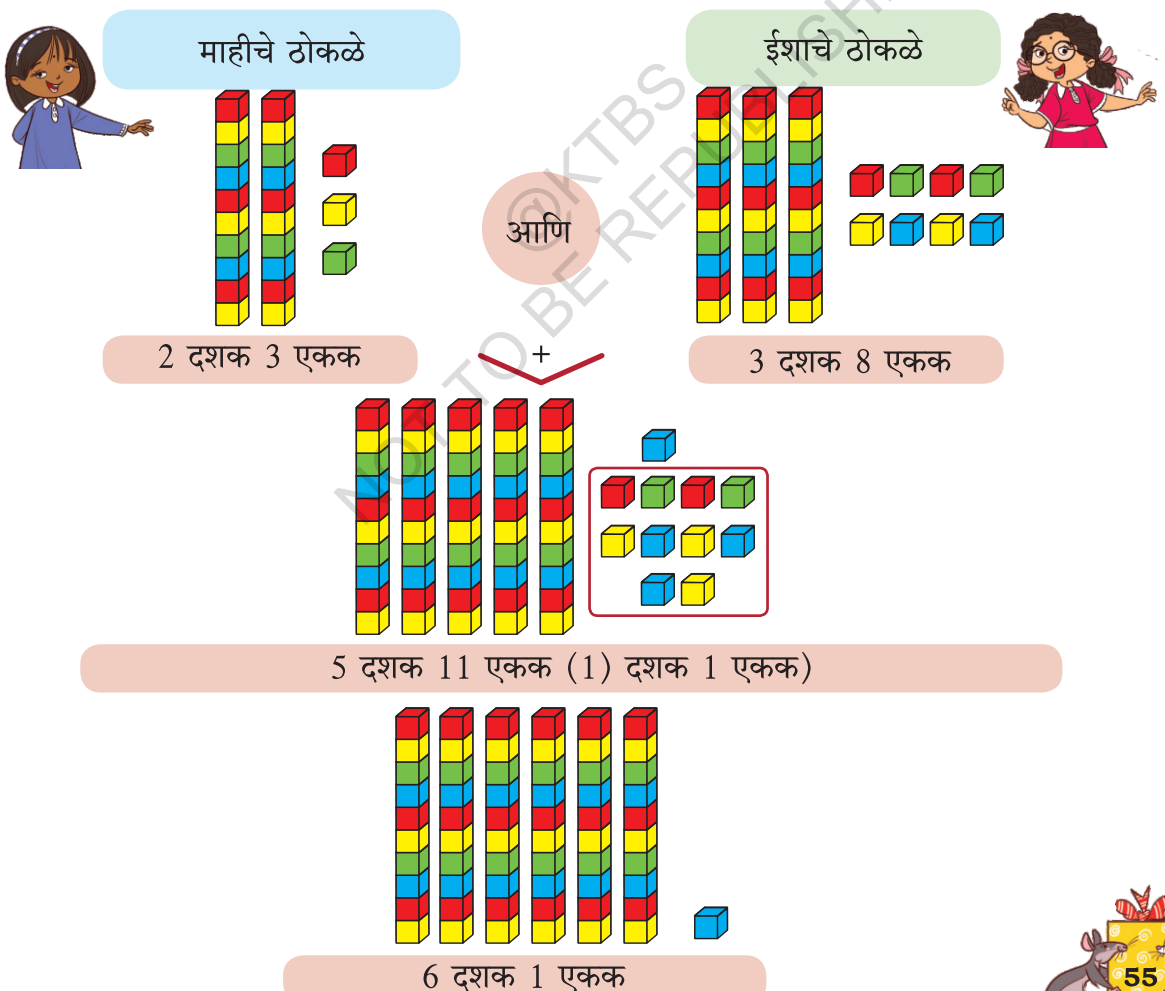
C. ☐ + ☐ = ☐

या संख्यांची बेरीज करा.

44 + 23 _____	56 + 23 _____	60 + 25 _____	52 + 30 _____

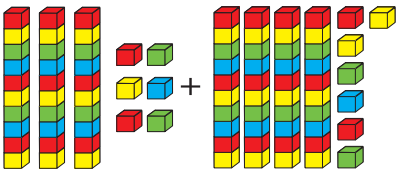
ठोकळ्यांचा खेळ

माहीकडे काही ठोकळे आहेत. ईशा तिचे ठोकळे घेऊन खेळायला आली. त्यांच्याकडे एकूण किती ठोकळे आहेत ते मोजायला त्यांना मदत करू या.

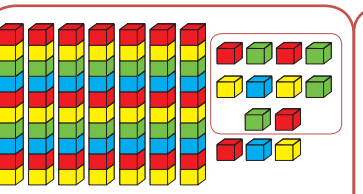

© KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

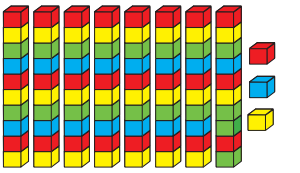
ठोकळ्यांची एकूण संख्या किती ते शोधूया.

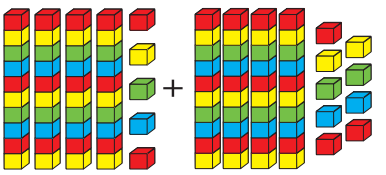
3 दशक 4 दशक

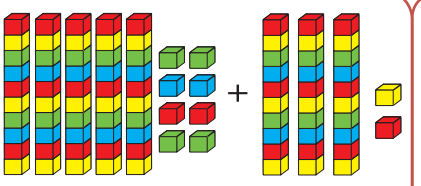
7 दशक 13 एकक

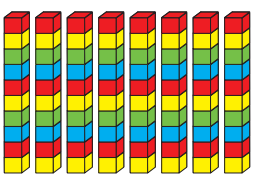
80 + 3 = 83

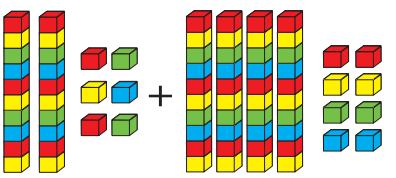
4 दशक 4 दशक

5 दशक 3 दशक

8 दशक 1 दशक 4 एकक

2 दशक 4 दशक

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

	द	ए
	3	6
+	4	7

एककांची बेरीज

(6 + 7 = 13)

1 दशक आणि 3 एकक

		द	ए
	1	3	6
+		4	7
			3

दशकस्थानी घेणे

दशकांची बेरीज

(3 + 4 + 1 = 8)

8 दशक

		द	ए
	1	3	6
+		4	7
		8	3

बेरीज करा.

46	56	36	30	45
+ 39	+ 19	+ 8	+ 58	+ 35

चला करून बघूया.

A. रहीमने पहिल्या सामन्यात 43 धावा आणि दुसऱ्या सामन्यात 58 धावा केल्या.

दोन्ही सामन्यांमध्ये मिळून त्याने किती धावा केल्या? ____

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

B. सिमरप्रीतकडे 12 रंगीत पेन्सिली होत्या. तिच्या आईने तिला आणखी 36 रंगीत पेन्सिली दिल्या. आता तिच्याकडे एकूण किती रंगीत पेन्सिली आहेत ?

C. हीनाने 34 लाल गोट्या आणि 57 निळ्या गोट्या गोळा केल्या. आता तिच्याकडे एकूण किती गोट्या आहेत ?

D. सारिकाने जत्रेत ₹ 56 खर्च केले तर मनीषने ₹ 35 खर्च केले. त्यांनी दोघांनी मिळून जत्रेत एकूण किती रुपये खर्च केले ?

E. एका बसमध्ये 36 पुरुष आणि 47 स्त्रिया आहेत तर बसमध्ये एकूण किती प्रवासी आहेत ?

चला, दिवे मोजूया.

© KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

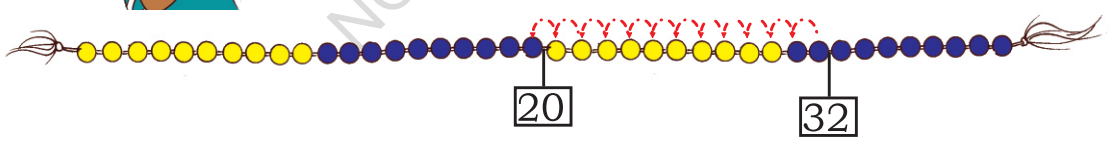

म्हणजे आपण 75 मधून 35 काढून घेतले तर उत्तर येते 40.

75 – 35 = 40

32 मधून 12 काढून घेतले तर राहतात 20.

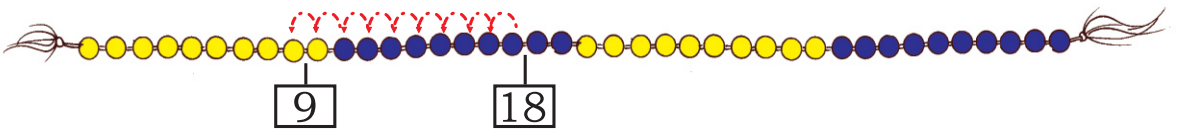
32 – 12 = 20

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

खालील उत्तरे मिळवण्यासाठी आपल्याला मण्यांच्या माळेचाही उपयोग करता येईल.

A. 18 मधून 9 काढा. **18 – 9 =**

B. 12 मधून 8 काढा. 12 – 8 =

C. 30 मधून 18 काढा. 30 – 18 =

D. 23 मधून 14 काढा. 23 – 14 =

E. 26 मधून 17 काढा. 26 – 17 =

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

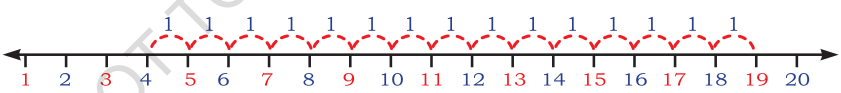
मण्यांच्या माळेचा उपयोग करून काल आपण उरलेले दिवे मोजले.

तू हे कसे केलेस सांग पाहू. पण माझ्या घरी मण्यांची माळ नाही.

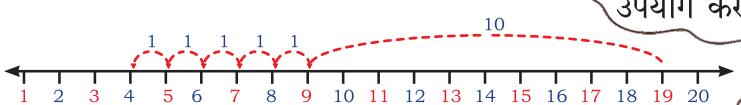
मग कागदावर मण्यांची माळ काढू.

मला 19 मधून 15 काढायचे असतील तर मी आधी 19 पर्यंत मोजणार, मग 15 घरे मागे जाणार.

$19 - 15 = 4$

माझ्याकडे वजाबाकी करण्याची दुसरी पद्धत आहे ती म्हणजे संख्यारेषेचा उपयोग करणे.

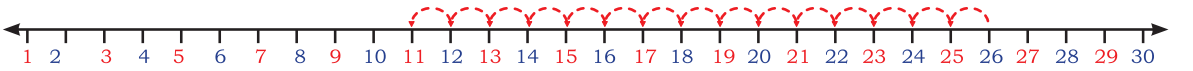

आपल्याला एकदम 10 घरे मागे उडी मारता येते आणि मग 5 घरे मागे जाऊन 4 वर पोहोचता येते.

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

चला संख्यारेषेवर थोडा सराव करूया.

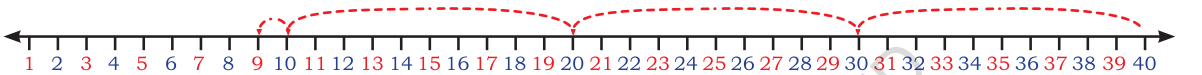
संख्यारेषा वाचा आणि चौकोन भरा.

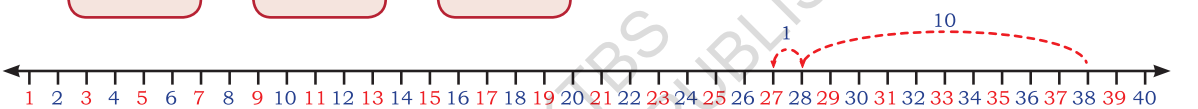
A. 26 − ☐ = ☐

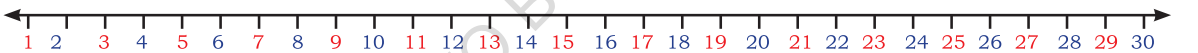
B. 39 − 28 = ☐

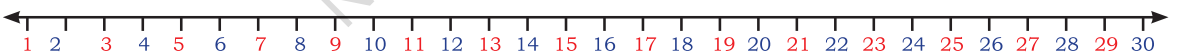
C. ☐ − ☐ = ☐

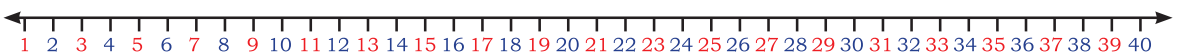
D. 38 − 11 = ☐

E. 22 − 22 = ☐

F. 14 − 0 = ☐

G. 35 − 12 = ☐

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

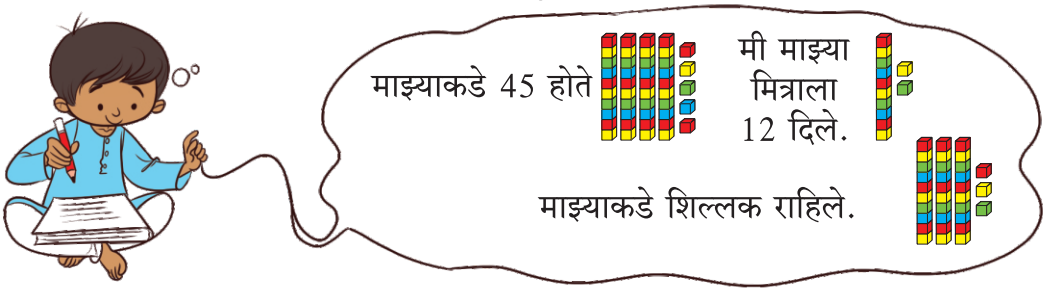
एखाद्या संख्येतून शून्य वजा करणे आणि त्या संख्येतून तीच संख्या वजा करणे याबद्दल मुलांशी चर्चा करा. यासाठी रोजच्या आयुष्यातील उदाहरणे घेता येतील जसे, सगळे पैसे खर्च करणे किंवा एकही पैसा खर्च न करणे.

ठोकळ्यांचा खेळ

10 1

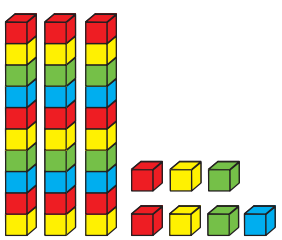

द	ए
4	5
− 1	2

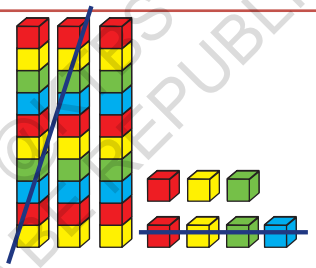
द	ए
4	**5**
− 1	**2**
	3

द	ए
4	5
− **1**	2
3	3

37 मधून 24 वजा करा.

3 दशक 7 एकक

2 दशक 7 एकक

द	ए
3	7
− 2	4

चला करूया.

2 4	5 4	3 2	4 6
− 1 3	− 3 1	− 1 2	− 3 4

A. शिखाकडे 82 रूपये होते. तिने 22 रूपयांच्या पेन्सिली खरेदी केल्या. आता तिच्याकडे किती रूपये उरले ?

B. रुबीकडे 60 रूपये होते. तिने 20 रूपयांची वही खरेदी केली. आता तिच्याकडे किती रूपये उरले ?

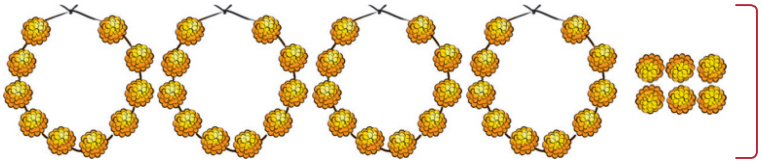
© BSS NOT TO BE REPUBLISHED

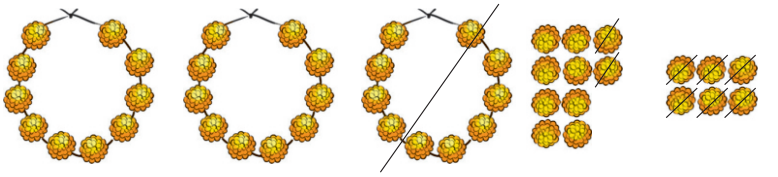
फुलांच्या माळांची सजावट

© KTRS
NOT TO BE REPUBLISHED

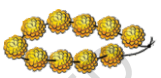
46

18 देण्यासाठी

द	ए
4	6
− 1	8

द	ए
~~4~~ 3	~~6~~ 16
− 1	8
	8

(1 उकलली = 16)

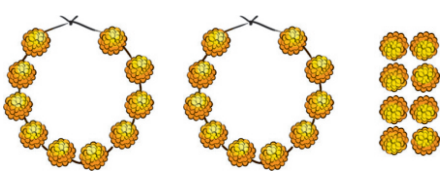
16 − 8 = 8

द	ए
~~4~~ 3	~~6~~ 16
− 1	8
	2 8

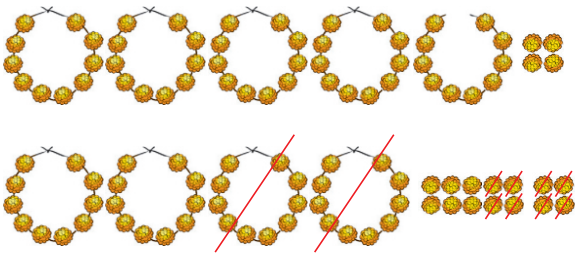
@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

आता ज्योतीकडे एकूण 28 फुले आहेत. त्यातली 5 फुले तिने मैत्रिणीला दिली, तर तिच्याकडे किती राहिली, हे शोधायला ज्योतीला मदत करूया.

2	8
−	5

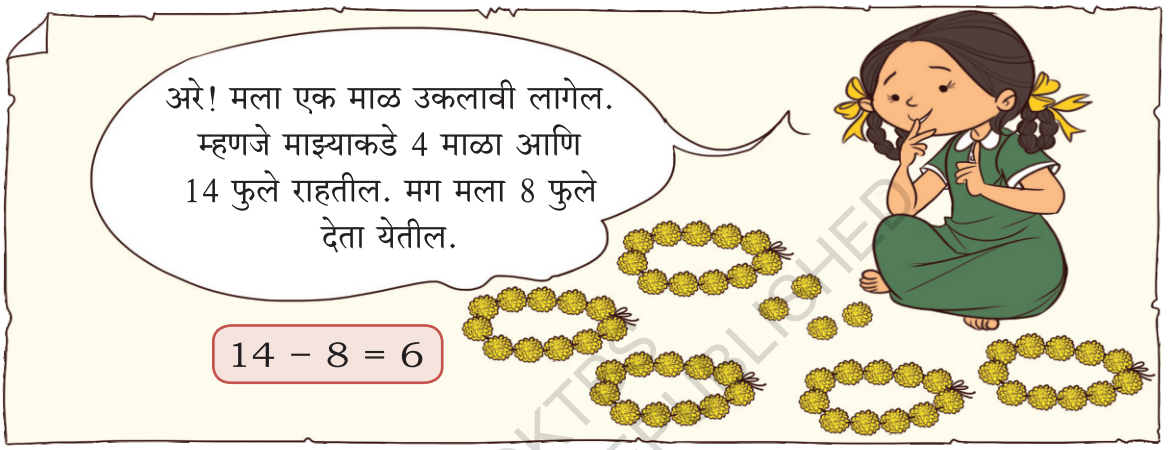
आता ज्योतीकडे एकूण 54 फुले आहेत. त्यातली 28 फुले तिने आईला दिली, तर तिच्याकडे किती फुले राहिली?

$$\begin{array}{r} 5\ 4 \\ -\ 2\ 8 \\ \hline \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \overset{4}{\cancel{5}}\ \overset{14}{\cancel{4}} \\ -\ 2\ 8 \\ \hline 6 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \overset{4}{\cancel{5}}\ \overset{14}{\cancel{4}} \\ -\ 2\ 8 \\ \hline 2\ 6 \\ \hline \end{array}$$

© KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

ज्योतीकडे एकूण 73 फुले होती. तिने आईला 47 फुले दिली. तर आता तिच्याकडे किती फुले राहिली ?

	माळा	फुले
ज्योतीकडे होती	7	3
ज्योतीने दिली	4	7
ज्योतीकडे राहिली		

चला करून बघूया.

45 − 18 _____	84 − 37 _____	65 − 45 _____	27 − 27 _____	93 − 48 _____

दोरीवरच्या उड्या

अमन आणि अवनी दोरीच्या उड्या मारत आहेत. दोघांना 20 उड्या मारायच्या आहेत. दोरी पायाखालून जाईल तेव्हा एक उड़ी मोजतात. त्यांना उड्या मारण्यासाठी दोनदा संधी मिळेल. पहिल्या वेळी दोरी अडकली तर त्यांना 20 उड्या पूर्ण करण्याची आणखी एक संधी मिळेल.

NOT TO BE REPUBLISHED

A. पहिल्या वेळच्या संधीत अमनने 14 उड्या मारल्या. 20 उड्या पूर्ण करण्यासाठी त्याला अजून किती उड्या माराव्या लागतील ?

20 − 14 = _____ 14 + _____ = 20

B. पहिल्या वेळच्या संधीत अवनीने 12 उड्या मारल्या. 20 उड्या पूर्ण करण्यासाठी तिला अजून किती उड्या माराव्या लागतील ?

20 − 12 = _____ 12 + _____ = 20

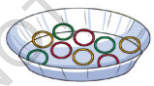
चला करून बघूया.

A. अनुष्काने 63 शिंपले गोळा केले तिने 26 शिंपले तिच्या भावाला दिले, तर तिच्याकडे किती शिंपले राहिले ?

B. बसमध्ये 54 प्रवासी बसले होते. बस स्टँडवर 16 प्रवासी उतरले. आता बसमध्ये किती प्रवासी आहेत ?

C. 40 फुगे होते. त्यातले 13 फुगे फुटले. तर किती फुगे शिल्लक राहिले.

D. कनिकाने 72 बांगड्या तयार केल्या. तिने 36 बांगड्या विकल्या. तर तिच्याकडे किती बांगड्या शिल्लक राहिल्या ?

E. एका झाडावर 56 पक्षी बसले होते. आणखी काही पक्षी आले. आता तिथे 87 पक्षी आहेत. तर नंतर किती पक्षी आले ?

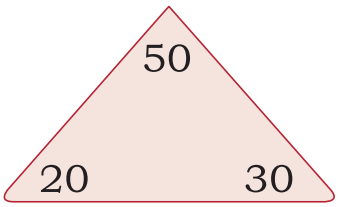
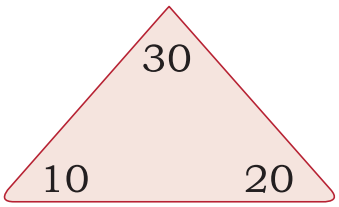
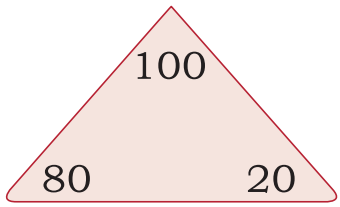
F. अरमानने चेंडूचे 18 टप्पे टाकले. एकूण 35 टप्पे पूर्ण करण्यासाठी त्याला अजून किती वेळा टप्पे मारावे लागतील ?

©KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

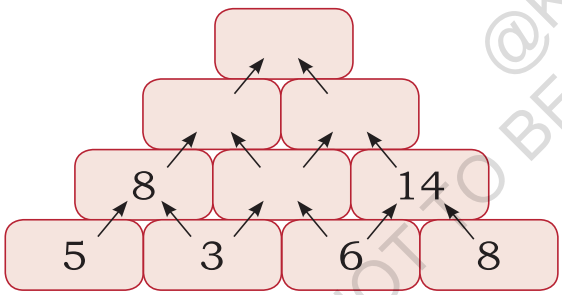

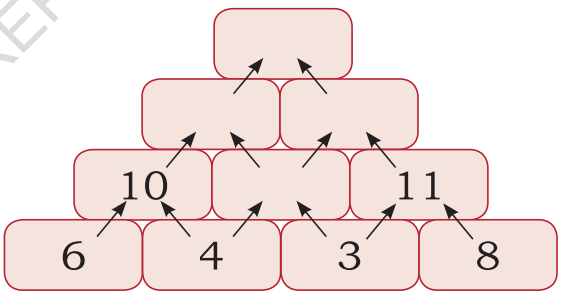
बेरीज आणि वजाबाकीबद्दल काही गोष्टी

गाळलेल्या संख्या भरा आणि तक्ता पूर्ण करा.

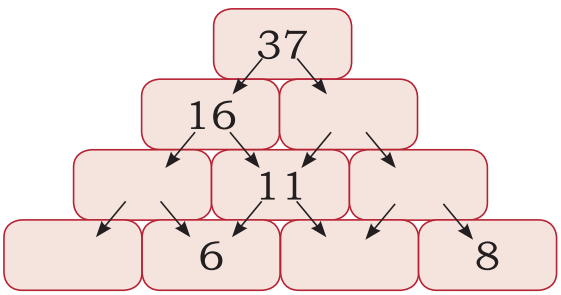
20, 30, 50	10, 20, 30	20, 80, 100
		
20 + 30 = ____ 30 + ____ = 50 50 − 30 = 20 ____ − 20 = 30	10 + 20 = ____ ___ + ___ = ___ 30 − ____ = 10 30 − ____ = 20	

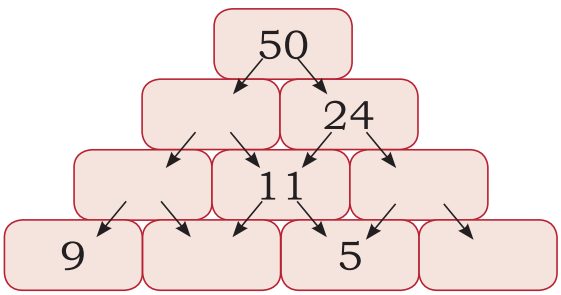
बेरीज आणि वजाबाकी पिरॅमिड

बेरीज पिरॅमिड

वजाबाकी पिरॅमिड

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

ही आकृती बघा.

3	12	9
8		15
5	11	6

येथे, 3 + 9 = 12 | 9 + 6 = 15 | 6 + 5 = 11 | 5 + 3 = 8

आता खालील आकृती पूर्ण करा.

A.

1	5	
9		10
	14	

B.

	10	
9		13
	12	

हनिया आणि मानसीची भेटवस्तू

हनिया आणि मानसीला त्यांच्या आईला भेटवस्तू द्यायची आहे. भेटवस्तू सजावटीसाठी त्यांनी कांही रिबिनी आणि भेटवस्तूला गुंडाळण्याचा कागद आणला आहे.

त्यांच्या पर्समध्ये 78 रूपये होते. भेटवस्तूला गुंडाळण्याचा कागद 24 रूपयांचा आणि रिबिनी 37 रूपयांच्या आहेत.

A. त्यांनी एकूण किती रूपये खर्च केले? ☐

B. त्यांच्याकडे किती रूपये उरले? ☐

योजना कार्य

दलजीतने काही प्रश्न सोडवले आणि त्याची उत्तरे लिहिली. तुम्हाला काय वाटते? ही उत्तरे बरोबर आहेत का? पडताळून पाहा.

चुकीची असतील तर दुरुस्त करा.

25 + 36 = 511	37 + 58 = 131	35 − 17 = 22	57 − 78 = 21	30 − 17 = 27

©KTBS NOT TO BE REPUBLISHED